

Clementarbog

i

Eskimoernes Sprog

til Brug for

Europæerne ved Colonierne i Grønland.

Ved

C. E. Janssen.

Kjøbenhavn.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

1862.

Indledning.

Estimoernes Sprog har tre Vocalelyd a, i, u, hvilke forekomme deels som korte, deels som lange, deels som skarpe, deels som lange og skarpe tillige: kort a, i, u: avatak en Fangeblære, imak Havet, uvia hendes Mand; langt â, î, û: âtak en Sæl, îvâ den æder det, ûmigâ han hader ham; skarpt á, í, ú, hvorefter den følgende Consonant lyder fordoblet: ánerpok han føler Smerte, ípok han er, únerpok han tilfjendegiver; langt og skarpt â, î, û: âma atter, âtautsînak kun een, ûmat et Hjerte.

Diftongerne ere ai og au, de ere altid lange, og forekomme tillige som skarpe: aivâ han bringer det bort, autdlarpok han reiser, áipak en Ledsjager, ajáupiak en Stav.

Naar i og u forekomme foran Sprogets Gaturaler (Strubelyd) k og r, erholde de uvilkaarlig en mere aaben Udtale og skrives derfor e og o; det samme er ogsaa Tilfældet med disse tvende Vocaler i Enden af et Ord: erkumavok han er vaagen, orssuk Spæf, ârsungme ved Stedet Arjuf, aso det er nok.

Consonanterne ere:

k,	g,	ng,	κ,	r,
p,	v,	m,	f,	j,
t,	s,	n,	ss,	l, dl.

Guturalerne *k* og *r* udtales i Struben og ere derved grundforskjellige fra de øvrige Consonanter, der ikke adskille sig fra de tilsvarende europæiske; det europæiske *r* findes ikke i Effimoernes Sprog: *kákak*, et Bjerg, har tre Guturaler og udtales nede i Struben næsten som Kræffkræk, årdruk en Sværdstift, *tarrá* dens Skygge, nærmest som et dybt i Struben udtalt *Tarcha*. *ng* er en Ganelyd og maa i Udtalen aldrig adskilles som to Lyd: *angut* en Mand *a-ngut*, *uvanga* jeg uva-nga, *nungúngilak* det er ikke tilende *nungúng-ngilak*. *ss* (*esch*) er en Tungelyd og ligner i Udtalen mest et blødt *sch*: *issá* hans *Die*, *ilisimássussek* Viisdom. *dl* er en Tungelyd, som opstaaer hvergang *l* forekommer efter en Consonant: *agdlagtók* en Blaaflider=Sæl, *túgdlik* en Dmmert, *iv-dlit* du, *pidlarpá* han straffer ham, *iv-dlit*, *túg-dlik*.

Sprogets Hovedbestanddele ere Substantiverne og Verberne: *tugto* et Rensdyr, *kúk* en Elv, *taluvak* en Ravn, *ugpik* en Ugle, *erneq* en Søn; *ajorpok* han duer ikke, *erdligpok* han er paaholden paa, *ipúpok* han roer, *kimávok* han flygter, *angekaok* den er meget stor.

Men disse Ordclasser ere istand til at modtage betydelige Forandringer ved en stor Mængde Tillægsendelser (Affixer), som stedse føies til bagefter Ordets Stamme, aldrig foran:

umiak en Konebaad, med *-gssak* *umiagssak*, hvad der er bestemt eller stiftet til en Konebaad:

kingmek en Hund, med *-ssuak* *kingmerssuak* en stor eller hæslig Hund, med *-nguak* *kingmínguak* en lille eller nysselig Hund:

igdlo et Huus, med *-ínak* *igdluínak* kun et simpelt Huus:

kákak et Bjerg, med *-tsiak* *kákatsiak* et middelmaadigt Bjerg:

igdlérfik en Kiste, med *-liak* og á hans *igdlérfilá* hans af ham selv forarbejdede Kiste:

savik en Kniv, med -siak savigsiak en fjøbt, forhvervet Kniv, savigsiara min fjøbte Kniv:

inuk et Menneſte, med -kasik inukasik et daarligt Menneſte, med -piluk inupiluk et nederdrægtigt Menneſte, med -rujuk inorujuk et foragteligt Menneſte, dertil -ssuak inorujungssuak et høilig foragteligt Menneſte:

ujarak en Steen, med -pait ujararpait en Mængde Stene, dertil -ssuak i Fleertal -ssuit ujararpagssuit en stor Mængde Stene:

sava et Faar, med -arak savâarak et Lam: savik en Kniv, ſammentræffes med -arak til savêarak en liden Kniv:

kavdlunâk en Europæer, med -ngajak kavdlunângajak en halv Europæer, næsten en Europæer:

tupak Tobak, med -ut tupaut Forraad af Tobak, tupautiga mit Forraad af Tobak:

erneq en Søn, med -tuak ernituak eneſte Søn, ernituâ hans eneſte Søn:

ânorâk en Klædning, med -tâk ânorartâk en ny Klædning: med -tokak ânorartokak en gammel Klædning:

sâko et Baaben, med -lik sâkulik En ſom har Baaben en Bevæbnet:

narssak et Sletteland, en Mark, med -mio narssarmio en Slettebeboer:

kajak en Kajak, med -kat og a hans kajakatâ hans medfølgende Kajak, dertil -gssak kajakatigssâ den Kajak, ſom er beſtemt til at følge med ham:

kissuk Brænde, med -minek kissuminek et Stykke Brænde:

inuk et Menneſte, med -ussak inûssak en Lignelse af et Menneſte: en Billedſtøtte, en Duffe:

atuarpok han læſer, med -ok atuartok en Læſer: pilerpok han begynder, pilersok en Begynder: mikaok han er meget liden, mikakissok En, ſom er meget liden:

najorpå han er til Ophold hos ham, med -ak og -a hans najugå hans Opholdsted: kalípå han bugserer det, kalitå det som han bugserer: tuniupå han bortgiver det, tuniússå hans Bortskjenkede, hans Gave:

asavå han elsker ham, med -e, som sammenjmelter med -a hans, asasså den som elsker ham, asassiga den som elsker mig: tokúpå han dræber ham, tokutsisså hans Morder: atu-artipå han lærer ham at læse, atuartitsisså hans Lærer i Læsning:

sinigpok han jover, med -nek siningnek Søvn: sana-vok han arbejder, sananek Arbejde: nålagpok han adlyder, nålangnek Lydighed: ikípå han antænder det, ikinek Antændelse: angivok han er stor, anginek Størhed, den Største: pissauvok er mægtig, pissaunek Magt, den Mægtigste:

igsiavok han sidder, med -fik igsiavfik et Siddested, Sæde, Stol: inarpok han lægger sig til at jove, inarfia hans Soveleie eller Sengerid (-fik baade Sted og Tid, hvor og naar):

agdlagpok han tegner eller skriver, med -ut i Bemærkelsen Middel, Redskab, Mærke, agdlut en Skrivepen: pinia-pok han jager, piniaut et Jagtredskab, Erhververedskab: inúvok han lever, inút Levnæsmiddel, inússut Livsaarsag:

okarpok han taler, med -usek okausek et Ord, et Udsagt:

iluarpok han er som han bør, med -ssusek iluarssusek Høflighed:

igsiavfik en Stol, med -å (5: Verbalendelsen -aok med -a den) igsiavfigå han har det til Sæde: ulimaut en Dye, ulimautigå han har det til Dye, bruger det som Dye: ersi-vok han frygter, ersigå han har det til Mærke for sin Frygt, han frygter for det:

okalugpok han siger, med -figå (5: Verbalendelsen -figaok med -a ham) okalugfigå han siger til ham, tiltaler ham:

igdlo et Huuð, med -karpok igdlokárpok han har Huuð, eller der findes Huuð der: kaerkunek Raldelse, kaerkunekarpok han er bleven faldet: ersigissariak noget Frygteligt, ersigissariakarpok man maa frygte for det: piumassok En som vil, piumassokarpok der findes En, som vil:

angissok en Stor, med -úvok angissúvok er en Stor: pisðk en Ritig, pisúvok han er en Ritig: pujuinak fun Laage, pujuínauvok det er fun Laage: tokutak en Dræbt, tokutauvok den er bleven dræbt: nerissagssak bestemt til at spises, Føde, nerissagssauvok det er spiseligt, det er Føde:

kanítok En som er nær, med -ngorpok kanítúngorpok bliver nær: utorkak en Gammel, utorkángorpok han bliver gammel:

ánorák en Klædning, med -sivok ánorársivok han faaer en Klædning: erkanak af og vee! erkanarsivok han faaer en Ulykke: pik en Ting, pisivok han faaer en Ting (dertil -niarpok pisiniarpok han handler, tilhandler sig Noget): sujunek Forstand, sujunersivá han faaer Forstand paa det:

sárugdlik en Rabliau, med -siorpok søger at faae, sárugdlisiorpok er ude at fiske Rabliau: jútdle Julefesten, jútdlesiorpok han holder Julefest:

niuvértok en Kjøbmand (Colonibestyrer), med -liarpok (-iarpok) søger til, niuvértuliarpok han gaaer til Kjøbmanden: núk Godthaab (Colonien), núliarpok han reiser til Godthaab:

igdlo et Huuð, med -liorpok igdluliorpok han bygger Huuð: kajak en Kajak, kajaliorpok han forarbejder en Kajak:

simik en Prop, med -iarpá (-êrpá) simiarpá han træf-fer Proppen op: amek Skind, Hud, amêrpá han flaaer den:

nerissagssak Føde, med -êrúpok nerissagssâerúpok han er blottet for Fødemidler: atátak en Fader, atâtâerúpok han er sin Fader berøvet, har mistet sin Fader:

ugpernek Troen, med -kípok ugpernikípok han er lidet-
troende: nio Been, niukípok han er fortbenet:

inûnek Livet, med -tuvok inûnertuvok han lever længe:
isuma Sindet, med -gigpok isumagigpok han har et
godt, smukt Sind: med -lugpok isumalugpok han har et
ondt Sind:

ivik Brød, med -torpok (-sorpok) ivigtorpok han spiser
Brød: kavûit Kaffe, kavûisorpok han drifter Kaffe: umiak
Konebaad, umiartorpok han farer i Konebaad; katípai han
forener dem, katersorpai han samler dem:

miték en Ederfugl, med -palugpok miterpalugpok man
hører Lyd af Ederfugle: kavdlunák en Europæer, kavdlu-
nârpalugpok det smager af, har Anstrøg af Europæerne: auk
Blod, augpalugpok (augpatdlagpok) det har Farve af Blod,
er rødt:

píngasut tre, med -rârpok píngasorârpok han har faaet
tre: kavsit hvormange, kavserârpa? hvormange har han
faaet?

pêrutilerpok det begynder at slippe op, med -iarpok pê-
rutileriarpok det er ifærd med at begynde at slippe op:

atuarpok han læser, med -savok atuásávok han skal
læse:

tikípok han kommer, med -umârpok tikikumârpok han
vil nok komme:

merssorpok hun syer, med -rêrpok merssorêrpok hun
er færdig med at sye:

sinigpok han sover, med -simavok sinisimavok han be-
finder sig i sovende Tilstand:

angissúngorpok han bliver stor, med -lerpok angissú-
ngulerpok han begynder at blive stor:

ilípok han lærer, med -niarpok iliniarpok han stræber
at lære:

agdlivok han vøger, med -iartorpok, agdliartorpok han strider frem i at vøge:

atorpå han bruger den, med -umavok atorumavâ han vil bruge den:

sanavok han arbejder, med -sinauvok sanasinauvok han fan, er istand til at arbeide:

tunissarpok han giver, med -araok tunissaraok han pleier at give:

nakarpok han falder ned, med -kinavok nakarkinavok han er nær ved at falde ned:

sissôrpok han glider ned (at løbe paa Skier), med -alugtuarpok sissôralugtuarpok dertil -kaok sissôralugtua-kaok han er paa et hængende Haar lige i Begreb med at glide ned:

imerpok han driffer, med -rusugpok imerusugpok han har Altraa til at driffe o: er tørstig:

nâlagpok han adlyder, med -ngilak nâlângilak han adlyder iffe:

issípok det er foldt, med -kaok issekaok det er meget foldt:

pekarpok der haveð, med -ngârpok pekangârpok der haveð stort Føraad:

piumavok han vil, piumavâ han vil have den, med -tdlarpâ (-tdlarpok) piumatdlarpâ han vil inderlig gjerne have den:

inâvok han lever, med -nerdlugpok inûnerdlugpok han fører et flet Levnet:

iliniarpok han stræber at lære, med -rkigpok iliniarkigpok han stræber om igjen at lære, han studerer bedre over:

ajortuliarpok han gjør onde Gjerninger, med -înarpok ajortuliarsînarpok han gjør iffe Andet end Ondt:

nungúpok det er tilende, med -dluinarpok nungutdluinarpok det er aldeles tilende:

ajúngilak det er iffe flet o: det er godt, med -vigpok
ajúngivigpok det er rigtig tilgavnø godt:

angivok han er stor, med -vatdlárpok (eller -patdlárpok) angivatdlárpok han er altfor stor, dertil -kaok angivatdlákaok:

ípok han er, med -tuínarpok ítuínarpok han er bestandig:

uniorpok han forfeiler Maalet, med -tarpok (eller -sarpok) uniortarpok han forfeiler jevnlig Maalet, dertil -ínarpok uniortáinarpok han forfeiler bestandig igjen Maalet: med -ngilak uniúngilak han forfeiler iffe Maalet, dertil -sarpok og -ínarpok uniúngisáinarpok han forfeiler ingenfinde Maalet:

aterpok han ffiger ned, med -terput (Fleertalsform) aterterput de ffige ned efter hinanden, i Rad:

kamagpok han er vred, med -rkajarpok kamarkajarpok han var paa et hængende Haar bleven vred:

pitsauvok det er smuft, med -aluarpok pitsaugaluarpok det er rigtignof smuft, men . . .:

taimáipok (taima og -ípok) faaledes er det, med -nerpok taimáinerpok faaledes er det maaffe:

nigerpok det blæfer Sydvest, nigilisavok det vil blæfe Sydvest, dertil -rkôrpok nigilisarkôrpok det vil rimeligviis, uden Tvivl blive Sydvestvind, forstærket med -kaok -rkôkaok nigilisarkôkaok:

aggerpok han nærmer sig, med -ungnarsivok aggerungnarsivok man fan nu vente at han nærmer sig:

illumôrpok han er oprigtig, med -üssárpok illumôrtüssárpok han anstiller sig oprigtig:

anivok han gaaer ud, aníngilak han gaaer iffe ud, med -atdlarpok aníngikatdlarpok han kommer iffe ud endnu for det første:

makípok han staaer op, med -rkárpok makerkárpok han er den som staaer allerførst op:

ukiorpok det bliver Vinter, med -jârpok ukiujârpok det bliver tidligen Vinter:

merssorpok hun sjer, med -lertorpok merssulertorpok hun sjer hurtigen:

ajorpâ han magter det iffe, med -narpok ajornarpok man formaaer det iffe:

kamagpok han er vred, med -juipok kamajuipok han bliver aldrig vred!

tigdlipok han stjæler, med -ajugpok tigdlíkajugpok han har Tilbeielighed til at stjæle, er tyvagtig:

kajumigpok han er lyften, med -sarpâ kajumigsarpâ han opvækker Lyft hos ham, tilskynder ham:

tunivâ han giver ham, med -ûpâ tuniûpâ han hengiver det: okalugpok han taler, okalûpâ han taler ham til, for=maner ham:

autdlarpok han reiser, autdlâsavok han skal eller vil reise, med -orâ autdlâsatorâ han antager om han at han skal eller vil reise:

ingipok han sidder, med -tîpâ ingitîpâ han bringer ham til at sætte sig:

anivok han gaaer ud, med -sîpâ anisîpâ han bringer ham til at gaae ud:

iserpok han gaaer ind, med -serpâ iserserpâ han venter paa ham at han skal gaae ind:

nerivok han spiser, neriartorpok han gaaer hen at spise, med -rkuvâ neriartorkuvâ han byder, befaler ham at gaae hen at spise.

Saa vel Substantiverne som Verberne have oprindelig Enkelttal, Dualis og Fleertal, men Brugen af Dualis forsvinder meer og meer og synes overflødig: i Enkelttallet har hvert Substantiv en særegen objectiv og subjectiv Form:

nuna (object.) nunap (subject.) et Land nunat Lande:
 kilak, kilaup en Himmel kilait Himlene: ike, ikip et Saar
 ikit flr. Saar: amek, amip et Skind amit flr. Skind: or-
 pik, orpiup et Træ orpît Træer: nano, nanup en Jisbjørn
 nanut Jisbjørne: ukiok, ukiup et Mar (en Vinter) ukiut flr.
 Mar: inuk, inûp et Menneſte inuit flr. Menneſter: siorak,
 siorkap et Sandſkorn siorkat Sand: nålagak, nålagkap en
 Herre nålagkat Herrer: tuluvak, tuluvkap en Ravn tuluv-
 kat Ravne: ukalek, ukatdlip en Hare ukatdlit Harer: tasek,
 tatsip en Indſø tatsit Indſøer: nujak, nutsap et Hoved-
 haar nutsat Hovedhaar: ajuak, ajússap en Byld, ajússat
 Bylder: kâtek, kârkup en Holf (o: Jernring om et Skift)
 flrtl. kârkít: auvek, aorfup en Hvalroð aorfít Hvalroðſer:
 alek, ardlup en Harpunline flrtl. ardlít: imek, ermup Vand
 flrtl. ermit: tikek, tikerup en Pegefinger flrtl. tikerít:
 nerdlek, nerdlerup en Bildgaað flrtl. nerdlerít: tupek,
 torkup et Telt flrtl. torkít: ivik, igfup Græs flrtl. igfít:
 malik, magdlip en Velge flrtl. magdlít: umik, ungmiup et
 Sſjæggehaar flrtl. ungmit: ugpik, ugpigup en Jisugle flrtl.
 ugpigit: kigdlik, kigdligup en Grændſe flrtl. kigdlingít.

Verberneſ Talboining:

autdlarpok	autdlarputit	autdlarpunga
han reiſer,	du reiſer,	jeg reiſer:
autdlarput	autdlarpuse	autdlarpugut
de reiſe,	i reiſe,	vi reiſe:
ſinigpok	ſinigputit	ſinigpunga
han ſover,	du ſover,	jeg ſover:
ſinigput	ſinigpuse	ſinigpugut
de ſove,	i ſove,	vi ſove:
ilípok	ilíputit	ilípunga
han veed,	du veed,	jeg veed:

iliput	ilipuse	ilipugut
de vide,	i vide,	vi vide:
asavok	asavutit	asavunga
han elsker,	du elsker,	jeg elsker:
asaput	asavuse	asavugut
de elste,	i elste,	vi elste:
mikekaok	mikekautit	mikekaunga
han er meget liden,	du er meget liden,	jeg er meget liden:
mikekaut	mikekause	mikekaugut
de ere meget smaae,	i ere meget smaae,	vi ere meget smaae.

Som første, anden og tredje Person's Pronominer søies
 saavel til Substantiverne som til Verberne visse Endelser
 under Benævnelsen Suffixer: hos Substantiverne have disse
 Endelser en forskjellig objectiv og subjectiv Form:

nuna et Land	nunâ (object.)	nunâta (subj.)	hans Land:
	nunât	nunâta	deres Land:
okausek et Ord	okautsê	okausîsa	hans Ord:
	okautsit	okausîsa	deres Ord:
kanek en Mund	kane	kanerme	sin Mund:
	kanertik	kanermik	deres Mund:
igdlø et Huus	igdlune	igdlume	sine Huse:
	igdlutik	igdlumik	deres Huse:
atâtak en Fader	atâtat	atâtavit	din Fader:
	atâtarse	atâtavse	eders Fader:
aninaussak en Penge	aninaussatit	aninaussavit	dine Penge:
	aninaussase	aninaussavse	eders Penge:
ine et Kammer	iniga	inima	mit Kammer:
	inigput	inivta	vort Kammer:
kitornak et Barn	kitornâka	kitornama	mine Born:
	kitornavut	kitornavta	vore Born.

Den subjective Form bruges saaledes: nunâta kigdlinge
 hans Lands dets Grændser: nunâta angissusiat deres Lande

detes Størrelse: nålagkama perkuvânga min Herre har befalet mig: atâtavit tikipâ din Fader kom til ham: arnamik okautsé deres egen Moders hendes Ord.

Ved Verberne ere Suffixerne tildeels forskjellige i de syv forskjellige Maader: Indicativ ornigfigâ han gif til ham: Interrogativ ornigfigauk gif han til ham? Optativ ornigfigiliuk gid han gaae til ham: Coniunctiv ornigfigingmago da han gif til ham: Subiunctiv ornigfigigipago dersom han gaaer til ham: Infinitiv ornigfigalugo at gaae til ham: Particip ornigfigigâ at han gaaer eller gif til ham:

f. Ex. Suffixer ved Indicativ: takuvok han seer, takuvâ han seer det, takuvai dem, tekuvâtit dig, takuvâse Eder, takuvânga mig, takuvâtigut os: — takuput de see, takuvât de see det, takuvait dem: — takuvutit du seer, takuvat du seer det, takuvatit dem, takuvarma mig, takuvavgit os: — takuvuse J see, takuvarse J see det, takuvase dem, takuvavsinga mig: takuvavsigut os; — takuvunga jeg seer, takuvara jeg seer det, takuvâka dem, takuvavkit dig, takuvavse eder: — takuvugut vi see, takuvarput vi see det, takuvavut dem, takuvavgit dig, takuvavse eder:

f. Ex. Suffixer ved Interrogativ: takuva seer han? eller saae han? takuvauk saae han det, takuvagit dem, takuvâtit dig, takuvâse eder, takuvânga mig, takuvâtigut os? — takuvit seer eller saae du? takuviuk saae du det, takuvigit dem, takuvinga mig, takuvisigut os? — takuvisse see eller saae J? takuvisiuk saae i ham takuvisigik dem, takuvisinga mig, takuvisigut os?

f. Ex. Suffixer ved Optativ: takule gid han see, takuliuk gid han see ham, takuligit dem, takulisit dig, takulise eder, takulinga mig, takulisigut os: — takulit gid de see, takulissuk gid de see det, takulisigik dem:

f. Gr. Sufixer ved Imperativ: takugit see du, takuguk see du det, tagúket dem, takuginga mig, takugítigut oð: — takugitsee see J, takugisiuk see J det, takugisigik dem, takugisinga mig, takugisigut oð: — takulanga jeg see, takulara jeg see det, takuláka dem, takulagit dig, takulavse eder: — takulata vi see, takularput vi see den, takulavut dem, takulavtigit dig, takulavse eder:

f. Gr. Sufixer ved Conjunctiv: takungmat og takugame da han saae, takungmago og takugamiuk da han saae det, takungmagit og takugamigit dem, takungmatit og takugamisit dig, takungmase og takugamise eder, takungmanga og takugaminga mig, takungmatigut og takugamisigut oð: — takungmata og takugamik da de saae, takungmássuk og takugamíko da de saae det, takungmatigik og takugamíkik dem: — takugavit da du saae, takugagko da du saae det, takugagkit dem, takugangma mig, takugavtigut oð: — takugavse da J saae, takugavsiuk da J saae det, takugavsigik dem, takugavsinga mig, takugavsigut oð: — takugama da jeg saae, takugavko da jeg saae det, takugavkit dem, takugavkit dig, takugavse eder: — takugavta da vi saae, takugavtigo da vi saae det, takugavtigik dem, takugavtigit dig, takugavse eder:

f. Gr. Sufixer ved Subjunctiv: takugpat og takugune dersom han seer, takugpago og takuguniuk dersom han seer det, takugpagit og takugunigit dem, takugpatit og takugunisit dig, takugpase og takugunise eder, takugpanga og takuguninga mig, takugpatigut og takugunisigut oð: — takugpata og takugunik dersom de see, takugpássuk og takuguníko dersom de see det, takugpatigik og takuguníkik dem: — takuguvit dersom du seer, takugugko dersom du seer det, takugugkit dem, takugungma mig, takuguvtigut oð: — takuguvse dersom J see, takuguvsiuk dersom J see det, taku-

guvsigik dem, takuguvsinga mig, takuguvsigut oð: — takuguma dersom jeg seer, takuguvko dersom jeg seer det, takuguvkit dem, takuguvkit dig, takuguvse eder: — takugvta dersom vi see, takugvtigo dersom vi see det, takugvtigik dem, takugvtigit dig, takuguvse eder:

f. Gr. Suffix ved Infinitiv: takugdlune at see, takugdlugo at see det, takugdlugit dem, takugdlutit dig, takugdluse eder, takugdlunga mig, takugdluta oð:

f. Gr. Suffixer ved Nominalparticipium: takussox han som seer eller saae, takugâ han som seer eller saae det, takugai dem, takugâtit dig, takugâse eder, takugânga mig, takugâtigit oð: — takugit du som seer eller saae, takugitit du som seer eller saae dem, takugingma mig, takugivtigut oð: — takugigse J som see eller saae, takugise J som see eller saae dem, takugivsinga mig, takugivsigut oð: — takugiga jeg som seer eller saae, takugika jeg som seer eller saae dem, takugivkit dig, takugivse eder: — takugigput vi som see eller saae, takugigput vi som see eller saae det, takugivat dem, takugivtigigit dig, takugivse vi som see eller saae eder.

Foruden Suffixerne har Sproget nogle saae selvstændigt forekommende Personord, hvilke dog kun ere at betragte som stagnerede Hovedord med Suffixer, nemlig:

uvanga jeg (o: min Høværen) uvagut vi: ivdlit du (o: din Døværen) ilivse J: kisiat ham alene, kisime han alene, kisivit du eller dig alene, kisima jeg eller mig alene, kisisa dem alene, kisimik de alene, kisivse J eller eder alene, kisivta vi eller oð alene: tamât ham ganske, tamarme han ganske, tamarpit du eller dig ganske, tamarma jeg eller mig ganske, tamaisa dem alle, tamarmik de alle, tamavse J eller eder alle, tamavta vi eller oð alle: iluingât ham heelt, ilui-

ngarme han heelt, iluingarpit du eller dig heelt, iluingarma jeg eller mig heelt, iluingaisa dem heelt, iluingarmik de heelt iluingavse I eller eder heelt, iluingavta vi eller os heelt (o: hans Genhed, eders Heelhed o. s. v.).

Til Hovedordene slutte sig nogle ligeledes selvstændigt forekommende demonstrative Ord, som kun i ringe Grad ere høielige og kun forandres ved nogle faae af Hovedordenes Endetillæg, nemlig:

mâne eller tamâne her (hvor jeg er): tássane der (hvor du er): uvane eller tauvane her eller der (hvor man peger): ikane eller taikane hift henne: avane eller távane nord henne: kavane eller takavane syd henne: pavane eller tagpavane øst henne: samane eller tasamane vest henne: pikane eller tagpikane der oppe; ved Tillæg af Endelsen -na erholde disse samme Ord tillige personlig Betydning og forekomme da baade i objectiv og subjectiv Form, saaledes: mána, má-tuma eller tamána, tamattuma, i Flrtl. máko, mákua eller tamáko, tamákua: ivná, ivssuma eller taivna, taivssuma, i Flrtl. ivko, ivkua eller taivko, taivkua: pavna, pavssuma eller tagpavna, tagpavssuma, i Flrtl. pavko, pavkua eller tagpavko, tagpavkua, i Bemærkelse han der øster oppe, de der nordpaa o. s. v.

Til denne Ordclasse kunne endnu henregnes tvende Hovedord, der ved den samme Endelse -na blive til personlige Spørgeord med objectiv og subjectiv Form: suna, súp hvad, sût hvilke? kina, kia hvo, kikut hvilke?

Som tilsvarende til de europæiske Sprog Forholdsord, Præpositioner, har dette Sprog Appositioner, der som Endetillæg føies til Ordet med Betydning: hos, ved, paa, fra, igjennem, henad, til, angaaende: igdlo Huset, igdlume i

Huſet, igdlune i Huſene, igdluane i hañſ Huuſ, igdluine i deres Huſe: nuna Landet, nunamit fra Landet, nunanit fra Landene, nunānit fra deres Land, nunainit fra deres Lande: imak Havet, imákut ad Havet, imatigut ad Havene: isuma Sindet, isumágut gennem hañſ Sind, isumaisigut gennem deres Sind: inuk Menneſket, inungmut til Menneſket, inungnut til Menneſkene: ernek en Søn, erningnut til din Søn, ernernut til dine Sønner: áták en Sæl (Svartfider), átámik angaaende en Sæl, átánik angaaende flere Sæler: uvanga jeg uvavkut gennem eller ved mig, uvavtigut ved os: ivdlit du, ilingnik angaaende dig, ilivsinik angaaende eder: mána denue, mátumane hoð²/₃ denne; taussumánga fra denne; ivssumána gennem hiin; táukunúnga til dem; pavssumínga angaaende ham der øſter oppe, tagpavkunínga angaaende dem der øſter oppe.

Paa ſamme Maade ſeies Begrebet: „ligesom:“ -sut eller -tut til Enden af Ordet: uvavtut ligesom jeg, ilivsisut ligesom J, arnatut ligesom en Kvinde, ernertut ligesom din Søn, táussumatut ligesom den, táukutut ligesom de.

Ekſtimoerne have et Femtaſſyſtem, fem Fingre paa hver Haand og Fod udgjør tyve, hvortfor tyve benævnes inuk návdlugo o: et heelt Menneſte tilende; derefter ſaa og ſaa mange paa det andet, tredie Menneſte o. ſ. v.;

atausek 1, mardluk 2, pingasut 3, sisamat 4, tatdlimat 5; arfinek 6 o: den første paa den anden Haand, arfinek mardluk 7, arfinek pingasut 8, arfinek sisamat 9 (nogle Steder kulailuat o: een fra ti), kulit 10; arkanek 11 o: den første paa den ene Fod, arkanek mardluk 12, arkanek pingasut 13, arkanek sisamat 14, arkanek tatdlimat 15; arfersanek 16 o: den første paa den anden Fod, arfersanek mardluk 17, arfersanek pingasut 18, arfersanek si-

samat 19, inuk nåvdlugo 20 ɔ: et heelt Menneſte tilende. inûp áipagssâne sisamat 4 paa det andet Menneſte er 24: inûp áipagssâne kulit 30: inûp pingajugssâ nåvdlugo 60 ɔ: det tredie Menneſte tilende: inûp sisamagssâne tatdlimat 65 ɔ: fem paa det fjerde Menneſte. Fra Europæerne er laant untritigdlit 100 og tusintigdlit 1000. Ved Verbalaffigſerſ Tilføiſe dannes: atausiuvok den er een, sisamáuput de ere fire, arfinekarput de have den ſjette, ere ſex.

Endelig har Sproget en Deel Particler, hvoraf nogle føies ſom Endetillæg til andre Ord, andre forekomme ſom ſelvſtændige Ord: -lo og: ivdlit du, ivdlitlo og du: atátak en Fader, atátardlo og Faderen: okarfigalugo at ſige til ham, okarfigalugulo og at ſige til ham: -le men, táuko diſſe, táukule men diſſe: umiatsiak Baaden, umiatsiardle men Baaden: -taok eller -saok ogſaa, ligeledes: uvanga jeg, uvangataok ogſaa jeg: tusángiláka jeg hørte dem iffe, tusángilákataok ligeledes jeg hørte dem iffe; ilivſe ʒ, ilivsi-saok ogſaa ʒ: -lûnit eller: naar det gjentages, betyder det: enten eller: pavane øſter oppe, pavanilûnit eller øſter oppe: uvangalûnit ivdlitdlûnit enten jeg eller du: -mé viſſelig: sinigpok han ſover, sinigpormé ja viſſelig ſover han: autdlarput de reiſe, autdlarpúmé ja viſſelig reiſe de: suna hvad, sunamé ja hvad? -lusók ligesom, ſom om: imek Band, imerdlusók ligesom det var Band: kavánga ſydfra, kavá-ngalusók ſom om det var ſydfra: kákat ʒjelde, kákatdlusók ligesom det var ʒjelde: -gók eller -ngók eller -rók ſiger han, ſiger man: takamúnga der ind, takamúngagók derind ſiger han! tikingmat fordi han er kommen, tikingmangók fordi han er kommen ſiger han: atuarpok han læſer, atuarporók han læſer, ſiger han: ivdlitdlo ogſaa du, ivdlitdlugók ogſaa du ſiger han: kanok-ípít hvorledes har du det? kanok-

ípingôk: savingmik angaaende en Kniv, savingmingôk: kanok, kanorôk hvorledes, siger han: tikíput, tikípungôk man siger de komme.

De som selvstændige Ord forekommende ere følgende: kánga hvornaar? uvatsiak idag: ipagssak igaar: ipagssáne iforgaars: taimane dengang: ivsak nylig (for et Par Uger siden): itsak forðum: kakugo naar? (i Fremtiden): uvatsiaro idag om lidt: akago imorgen: akagûago iovermorgen: ivsaligame om nogen Tid, nogle Dage: itsaligame om flere Aar: kakutigut undertiden: agsut stærkt: ingma eller ingmánguak lidt: áma atter: kîsa endelig: aitsait nu først: sôk hvorfor? sôrme hvorfor dog? kanok hvorledes? ima eller imána eller taima saaledes, paa den Maade: agdlât endogaa: sujorna forrige Aar, ifjor: kingorna siden: áipágut kommende Aar: taimáitok alligevel: taimáitumik derfor: tauva da: mâna nu: tássángáinak pludseligen: tássatauva nu netop et Dieblif siden: tássugo om et Dieblif: nauk og uvnit omendstjændt, rigtignok: sôrdlo ligesom: kanortok hvis dog (et Duffe): sunauvfa og usiuvfa ere Forundringsudraab: imaka hvad om (det var fleet): ila og ilame jo tilviise: ila? iffe sandt? âp ja (sydlandsk Dialect sørnguna ja): någga nei: Bekræftelsen og Benægtelsen anvendes paa en fra den danske Sprogbrug forskjellig Maade saaledes: nerísángilatit skal du iffe spise? âp ja jeg skal iffe spise, någga nei jeg skal spise.

1.

kajartornermik piniarnermigdlo.

Om Kajakfart og Forhverv.

kajartorpok han roer i Kajak; kajartorama, 1ste Præs. i Conjunctiv, da jeg roede i Kajak; kajartorta, 1ste Præs. Fleert. i Optativ, lad os roe i Kajak; kajartúsavit? skal du roe i Kajak? kajartúsángilatit? skal du ikke roe i Kajak? kajakángilatit? har du ingen Kajak?

kajagssangnik tuniumárpagit jeg skal give dig en Kajak; kajartortarpit? roer du flittig i Kajak; kajarkigsut pigigsarput dygtige Kajakroere ere velhavende Folk; kajagsagtut pilugtúput daarlige Kajakroere ere fattige Stakler; kajalugkat sungiusarkáratdlásáput kajartornermik Kajakdrengene skulle først vænnes til Kajakfarten.

kainama pågssânik en Ring til min Kajak; kainamut usússagssavnik et Stykke Træ til Forstævn i min Kajak; apúmai Sideslykkerne i en Kajak (dens); siârne to smalle Rægte under en Kajak (dens); kujâ dens Rør; tigpê v. tigpigssai dens Kajaksplitter; ajâi v. ajâgssai dens Dværslykker; masia v. masigssâ dens Forstykke ved Kajakringen; niutai dens Stævne; sujua dens Fordeel; kingua dens Bagdeel.

amigssat (amek med -gssak) Kajakffind; perdlait amutigssat flettede Sener til Kajakbetræffets Syning; kajara amerpok min Kajak er betrukket; kajara amérpara jeg har taget Skindet af min Kajak.

tavkai kôrutailo dens Iværremme og Beenfnapper; saunertai dens Beenbesætning (for og agter: saunek Been); usûssâta pûe dens Beenfnapper (for og agter).

asatdlut en Kajafstol, asalue dens Kajafstol; avatak en Fangeblære, avatâ hans Fangeblære; alek en Kobberæm, ardlâ hans Kobberæm; tûkak en Harpunspids, tûkâ dens Harpunspids; avataussak en Bugjereblære, avataussâ hans Bugjereblære; kalut, kalutai hans Bugjereræmme.

pautit en Kajafaare, pautika min Kajafaare, pautai hans Kajafaare, pautitit din Kajafaare; pautigssarsivunga jeg har fundet et Stykke Træ til en Kajafaare (pautit -gssak -sivok).

unâk en Harpun, unâra min Harpun; unât atordlara lad mig laane din Harpun; unârtâsavunga jeg skal have en ny Harpun (unâk -tâk ny -uvok er -'savok skal); unâgssak et Stykke Træ til en Harpun.

anguvigak en Ventsjer; anguvigara naipatdlâkigame ajorpok min Ventsjer, fordi den er altfor fort, duer den ikke (naipok er fort, — patdlârpok er altfor — kaok er i høi Grad, i Conjunktiv — kigame fordi...); anguvigagssara sanâsavara jeg skal forarbejde mig en ny Ventsjer (anguvigak -gssak -ra min, sanavok -'savok, -'savara jeg skal den); anguvigkama ipuligâ napivok Spidsen paa min Ventsjer er knækket (anguvigara min &... , Subjectiv anguvigkama min Ventsjer dens Spids).

agdligak en Kastepiil med Blære; agdligkama avatâ kârpok min Kastepiils dens Blære er spruffen; kassigiak agdligarpara en spraglet Sæl jeg huggede den med Kastepiil (o: jeg kastepilede den); agdligaerserpunga âtamut jeg mistede min Kastepiil paa en svartfidet Sæl (âtâk en Svartfider -mut til, henimod, paa); malerssortut atordluarpait agdligkat man bruger meest Kastepiil naar man i Flok forfølger Sæler (o: Forfølgere bruge fornemmelig Kastepile).

sanarfit v. kajarmiook en Kajaffniv paa en Etang; sanarfisiga kivigagko min Kajaffniv er sunken (min Kajaffniv, da jeg sænkede den, underst., er den borte); sanarfisivnik áták tokúpara med min Kajaffniv en Svartsider jeg dræbte den; sanarfisit pilara din Kajaffniv lød mig faae den (pilara 1ste Præs. Sing. Optativ af pivok med Suffix).

nugfit en Fuglepiil; nuvika åkángitdlat min Fuglepiil har ingen Sidespidser; tugtup nagssue nugfinut åliarissarpait en Fuglepiils Sidespidser gjøres af Henshorn (o: Hensdyrets, det's Horn, for Fuglepile, pleie de at have til forarbejdede Sidespidser).

norssak et Kastetræ; nugfima norsså min Fuglepiils dens Kastetræ; tauna norssartârisavara dette til et nyt Kastetræ skal jeg have det.

sermêrsiut v. sermîaut en Jæstkræber; sermêrsiutekángilanga jeg har ingen Jæstkræber; nagssungmik sananiarit see at gjøre dig en af Henshorn.

tuilik en Kajaf-Bandpelt; tuiliga utivok min Bandpelt begynder at raadne; tuilêrutôrpunga jeg mangler Skind til en Bandpelt, tuilêrutôrpit? mangler du . . . ; tuilima atâ kigtorârpok min Bandpelt's dens Ræm (Nederste) er sprungen.

kakorssorkut et hvidt Overtræ til Kajafpelt'en; kakorssorkutigssarsiniarpunga jeg ønsker at faae Løi til et hvidt Overtræ (kakorssorkut -gssak -sivok -niarpok).

akuilisak en Halvpelt; akuilisartâsaunga jeg skal have mig en ny Halvpelt; aussame kisiâne akuilisakartarpugut om Sommeren blot pleie vi at bruge Halvpelt (akuilisak -karpok -tarpok); akuilisara kinisâsavara panerpatdlâkingmat min Halvpelt jeg skal bløde den fordi den er altfor tør (panerpok -patdlarpok -kaok i Conjunctiv — kingmat v. kigame).

árkat Halværmer; áragssáka merssúkit sýe mig et Þar Halværmer (mine tilfomnende Halværmer sýe dem (árag -gssak -'ka; merssorpok Imper. med Suffix merssúkit).

árkatit kajartútít Kajafvanter; árkatigssaerúpunga jeg mangler Efind til Kajafvanter (árkat -gssak -êrúpok); igdluanik árkataerserpunga jeg har mistet mit ene Kajafvante (igdlua dens Wage); árkatíka erkartaerúput mine Vanter ere afslidte.

igsiautak et Kajafsjæde; igsiautara nanup amia mit Bjørneskjænds Kajafsjæde (o: mit Kajafsjæde Bjørnens dens Efind); ilait igsiautakarpút tugtup amianik nogle have Renskjænds Kajafsjæde; kavánit igsiautarsigama fra Sydlændingerne har jeg faaet Kajafsjæde (-sivok 1ste Prjn. Conj. -sigama).

ermalisak et Efind til Underlag i Kajaffen; kainama amikuanik ermalisakarpunga jeg har til Underlag et Stykke gammelt Kajafskind (o: min Kajafs dens Efindstump jeg har til Underlag).

kamavok, Conjtv. kamagame haa er v. da han er ude paa Sølfangst; uvatsiardle kamavdlune autdlarpok han gif imorgens ud paa Sølfangst; kamariarput kangiussamut de ere dragne paa Sølfangst til Kangiussak; kamassok náligsimavok den Sølfanger har sat fast (med Harpunen).

auna kajak sanarfissok den Kajafmand der laver sig til at bugseré; atagule avatâ kimugtok see hiſt hans Fangeblære træffes paa Vandet; âtak anguvigartorpâ han støder Sælen med Ventseren; kajak una piorpok den Kajaf lifter sig paa en Sæl; nåkialuardlune uniorpâ han har vel fastet sin Harpun, men han forfeilede den (Sælen).

âsâna kaligtok aggersok der vester ude kommer En bugserende; sumit una uârpalugtok? hvorfra hører man faa= dan Raaben? kainat malerssoramik det er Kajaffer, som for=

følge Søler; søk uårtorpat? hvorfor raabe de saaledes? kunne arkarkuvdlugo forat bringe Sølen til at gaae ned; malleressortut ilåta agdligarpå en af Følgerne har hugget Rastepilen i den; kekertamut pilagkiartorpåt de roe hen til en Ø forat dele den; amia kia písavå? hvem faaer dens Skind? agdligarnerkårtup písavå den der først fattede Rastepil i den faaer det; ilaisa amianut agdlåt ningerissarpåt nogle pleie ogfaa at dele Skindet med; sugssat táuko amimernit? hvad due jaadanne Skindstumper til? kajartortut tamorassårissarpait Rastefroerne bruge dem som Gulebid.

nuverniat Rastefroerne paa Fuglejagt; agpangniásavugut vi skulle paa Ulfejagt; akago katsorpat miternik nuverniumårpugut imorgen, hvis det bliver Stille, ville vi ud at jage Edderfugle med Fuglepil; miternialeruvta ilagisavisigut? naar vi gaae ud at jage Edderfugle, vil Du da ledfage os? åma agpaliårssuk nuversimavå han der har hugget en Agpaliårssukmed Fuglepil.

aulisarpok han fisker; aulisariarpok han er ude at fiske; natårnarniarame da han er ude at fiske Helleflynder (undvæst. er han ikke hjemme).

sårugdliniarta lader os gaae ud at fiske Torst (Kablau); kanásunik kilerama kanajorniutinga da jeg længes efter Ulf, fiske mig nogle; úvartatit pisiarilåka dine fiskede Fjordtorst lad mig faa dem; kingugdlermik úvarniaruma piumårpatit næste Gang naar jeg fisker Fjordtorst, skal du faae dem.

sulugpåvarniarneq ajorpunga aulisautiga inungmat jeg kan ikke fiske Blodfisk, da min Snøre er for kort; igpagssak aulisautærserama igaar da jeg mistede min Snøre (undvæst. er den borte); nagsitdlunga kigtorame da den fik fast i Bunden for mig, sprang den; aulisariásagame avårtantiga nagsáavara da jeg skal ud at fiske, maa jeg have min Prygl med

mig; aulisautiga imussiviliúsavara jeg vil gjøre et Vindfel til min Snøre.

magdelekaok pagkuserdlutit der gaar svær Sø, tag en Hjælpeaare med dig; aulisagkat ukiúkut ápartaramik sapernakaut da Fiske om Vinteren ialmindelighed gaae paa Dybet, ere de saare vanskelige at faae; aussákut kagfarângamik sapernarungnaersarput om Sommeren naar de gaae paa Ravvande, ophøre de at være vanskelige at faae; aulisariarne-russarput utorkait kajalugkatdlo de som ialmindelighed gaae ud at fiske ere Gamle og Begyndere i Kajakroning; angussartut puissinik piniagagssakarmata thi Fangerne have deres Forherv med Søerne.

uvdlume ángussokarpa? er der Nogen, som idag har fanget? (idag, er der en Fanger?); ap, Pililo Kalarnardlo Lámórdlo ángúput jo Peter og Kristian og Rasmus have fanget; mardluk natserput, atausek kasigiarpok To have fanget Fjordsæler, En en Spraglet; igpassak ángússokángilak igaar var der Ingen som fangede; uvdlut tamaisa piniaraluardluta kavsínik ángilugtortarpugut vi stræbe vel hver Dag at forhverve, men mange Gange fange vi Intet; silardlugkángatdlo piniarneq ajorpugut ogsaa ofte naar Veiret er slet kunne vi ikke komme ud paa Erhverv; pujokarángatdlo átát sapernatdlâraut ogsaa naar det er taaget Veier, ere Søerne meget vanskelige.

2.

angalanermik.

Om Keiser.

akago ajúngigpat autdlásavugut imorgen hvið det er godt Veier, skulle vi reise; sumungnásagavit? hvor skal du da fare hen? kórnulíásavugut vi skulle reise til Kornof; núlíásavunga jeg skal reise til Nuk (Godthaab); suna ator-dlugo umiárdlúnit umiatsiárdlúnit? hvad benyttende enten grønlandsk Baad eller europæisk Baad? umiatsiarssuarmigdlúnit? eller ogsaa med Jagten? umiamik písavunga med grønlandsk Baad (Konebaad) vil jeg fare.

tamaisa piarêrsarniarsigik bestræber Eder for at bringe Alt i Orden; kimagakatdlariaraunase lad mig see I ikke glemme Noget; uvdjárúsakaunga iteriarniaritse da jeg vil affted ved Morgengry, maae I staae tidligt op.

kavsinik anguartekásavit? hvor mange Roerffer skal du have? arfinilingnik tatdlimanigdlúnit sex, eller maasse fem; kiname akugtorísavara? men hvem skal jeg have til Styrer? nalingínak piumassat hvillensomhelst hvem du behager; áma kajartakásavunga jeg vil ogsaa have en Skjaf med til Led-sagelse.

umiak singíniarsiuk sæt Baaden ud i Vandet; tamavse inúvdluaritse I alle lever vel; ilivsilo, mianerssordluse ingerdlaniaritse, iligemaade I, værre forsigtige paa Reisen.

ipúnariitse roe væf; níkitainase vil I holde Naretag;

agsororniardluse roer til af alle Kræfter; sujunerput ikardlokángila? er der iffe et Æljer forude? uvdlok kiterarpat kasuersarumârpuse niuvdluse til Middag skulle I gaae iland og hvile Æder; tulagkatdlarta lader os nu lægge til Land; kasueruvse autdlarumârpugut naar I have hvilet, ville vi reise videre; imaka tingerdlauseraine hvad om man satte Seil til; ingerdlavdluakaugut vi flyde en ypperlig Fart; tai-maigínarpat unugo apútisavugut dersom Beiret holder sig saaledes, komme vi der iaften.

kánga autdlaravse? hvornaar reise I ud? igpagssak igaar; igpagssâne uvdläkut iforgaars om Morgen; uvd-lume tinimut áparmat idag med halvlavt Bunde; súkut ingerdlavise? hvad Bei ere I tagne? nunat iluatigut indenstjærð; sujorâgut udenstjærð; sumut tangmäsavugut? hvor skulle vi lægge op? nunakarfingmut ajúngínermut paa en rigtig god Landingsplads; tássunga tangmárnariitse der skulle I lægge op (flaa Leier); tangmäsángilagut ingerdláinásavugut vi skulle iffe lægge op, vi skulle kun reise videre.

umiak usingiarniarsiuk udløser Konebaaden; ernînak tupernariitse reiser strax Telt; umiak amuniarsiuk træffer Baaden paa Land; ujarkanik perôrniarsiuk betynger den med Stene.

sikorssuit ajúngínerdlutik? mon der er Bei gjennem Storisen? ajornángitdlat akugtókigamik der er iffe noget iveien, da den er spredt.

sumut sarfarpa? hvad Bei gaaer Strømmen? avangnamut sarfalerpok Strømmen begynder at gaae nordpaa; majoralerpugut? gaae vi mod Strømmen? någga sarfarsiautârpugut nei vi gaae med Strømmen.

upernâk tikerârfígiumârpavse til Jovaaaret skal jeg komme at besøge Æder; ukiúkut tikerârnek ajornakingmat thi om Vinteren er det altfor vanskeligt at komme og besøge.

pulámásavugut vi ffulle reise ind i Fjorden; anitdlagput de reise ud af Fjorden; âvariarpur de reise paa Nensjagt; avangnâmiut kimugersarpur Nordboerne reise med Hundeslæde.

umiarssuit imarssuâkut ingerdlassarpur Efibene drage over Verdenshavet; umiarssuit nunaliput Efibene ere komne til Landet; umiarssuit ukiâkut avalagtarpur Efibene gaae om Efteraaret fra Landet.

3.

anorinik silamigdlo.

Om Vind og Veier.

avangnak Nordenvind; avangnerpok det blæser Norden-
vind; avangnerame issekaok fordi det er Nordenvind, er det
meget foldt; avangnermat autdlásángilagut fordi det er Nor-
denvind skulle vi ikke reise; akago avangnisava? bliver det
Nordenvind imorgen? avangnilerpok det begynder at blæse
Nordenvind; avangnilerpat tikisarkôkaut naar det bliver
Nordenvind, ville de uden Tvivl komme; avangnak nagtima-
kaok det er en Storm af Norden; avangnamit ingiugdle-
kaok der gaaer svær Sø af Norden.

nigek Sydvestvind; niggerpok det blæser Sydvestvind;
niggilerame da det begynder at blæse Sydvest; niggilernig-
ssâ sianigalugo see Eder vel for, naar Sydvesten begynder;
niggerdlune siagdlekaok det regner stærkt af Sydvest; niggî-
narmat sikorssuakalisasimavok da det stadig blæser Sydvest,
kommer Storisen vift; (sikorssuak -karpok -lerpok -'savok
-simavok); nerrup maligssue Sydvestvindens svære Søer;
nerrup tingipâ Sydvestvinden har ført det bort med sig; ni-
germit nuisilerpok Skyerne komme op fra Sydvest.

agsarnek Østenvind; agsarnerpok det blæser Østenvind;
agsarnilisasimavok det bliver sikkerlig Østenvind; agsarnek
sapísavarput den Østenvind ville vi ikke kunne roe op imod
(o: orfe vi ikke); agsarnek tamakêrpasigpok Østenvinden

falder nordøstlig; agsarnek nunarpasigpok Østenvinden falder sydøstlig.

tamákê Nordøstvind; tamákívok det blæser Nordøstvind; tamákê nagtimakingmat fordi det er en Storm af Nordøst; āma tamákíva? er det nu Nordøst igjen? sōrnguna igpagssartut ípok ja det er ligesom igaar.

kanangnak Vestenvind; kanangnerpok det blæser Vestenvind; kanangnāngualerpok det begynder at lufte svagt fra Vesten; pujorsarneke vestlig Taagevind; pujorsarneke puerko-kaok den vestlige Taagevind er saa hæslig fold; isersarneke Vind som staaer ind ad Fjorden (o: vestlig); isersarnermit anitdlangnek ajulerpugut paa Grund af den indad staaende Vind kunne vi ikke komme Fjorden ud.

nunasarneke Sydvind; nunasarnersorssûvok det er en Storm af Sydvind; nunasarneke tikilassarpok Sydvinden staaer med Kist; nunasarneke anorausassarpok v. pitorarpok ligeledes om Kistevinde i forffjellige Egne.

kigāngak Syndenvind; kigāngānguarpok det blæser en let Syndenvind; nagtoraligsarneke Vind fra Fjeldet Nagtoralik; kōrorsarneke Vind fra Korrut; ameraligsarneke Vind udaf Fjorden Ameralik; kûgsarneke Vind fra Elven.

anordlerpok det blæser; anordlekaok det blæser stærkt; anordlekingmat fordi det blæser saa stærkt; anorekāngilak der er ingen Vind; anorausuak Vindfast; nagtimakaok det blæser en Storm; nagtimaussarpok det blæser en halv Storm.

kānerpok det sneer; kánilerujōrpok nu sneer det dygtigt; nivtarpok det er Opholdstveier (baade om Sne og Regn); aput Sne; nuna apisimavok Landet er bedækket med Sne; kákat aperkáuput v. apíput der er nysfalden Sne paa Fjeldene.

persorpok det fryger; persortorssûvok det fryger frygteligt; natarkornarpok det hagler; siagdlerpok det regner;

sialugssuarpok det slyfregner; sialuit masangnakaut hvor dyngvaad man bliver i den Regn; siagdlekaok inissat erkutdlugit det regner stærkt bring de tørrede Jodevarer i Huus; sialungmit kusermiokaugut det drypper stærkt i vort Huus af Regnen.

sila pitsaokaok det er deiligt Veier; atdlarpok det er flar Himmel; uvdume siagdlileraluaramé kingumut pitsa-ngulerpok før idag regnede det rigtigt, nu flarer det igjen; sekinek erssilerpok Solen kommer frem; kiagtilerpok det begynder at blive varmt; uvatsiak issikulukaluarpok nylig idag var det rigtigt fjøligt; kîavit? fryser du? âp, kîa-kaunga ja, jeg fryser dygtigt; kiagugpise? sveder J? âp kiagokaugut ja, vi svede stærkt.

kakornarpok det er Riimfrost; katsulerpok det stiller af; atorssauvok det er meget ordentlig Veier; atorssarulerpok Binden begynder at blive brugelig.

4.

umiarssuarnik umiatsiainigdlo.

Om Skibe og Baade.

umiarssuit et Eskib (en plurl. Form); pajugtut et Provianteskib (en pl. Form); uterssarniat Eskibet, som gjør to Reiser aarlig; angutigdilit et Hjul-Dampeskib; sarpigdilit et Skrue-Dampeskib; pingasugdilit en Tremaster; mardlugdilit en Brig; umiatsiarssuak en Jagt; umiatsiak en Jolle; umiatsiâarak en liden Jolle; umiak en grønlandsk Baad (Konebaad); kajak en Kajak.

tingerdlautit Seilene; tingerdlâussuak Storseilet; umiâtok Bredfогgen; sujokutâ dens Klyver; kutdlerpâk Topseilet; tingerdlautit amôrdlugit heis Seilene; tingerdlautit âkar-dlugit ned med Seilene; migdligdlugit at rebe Seilene (o: at mindse).

nâparut en Mast; nâparutai dens Master; akutâ dens Noer, sujûssâ dens Klyverbom; iputai dens Marer; iputit arfinigdilit se Marer; kisak et Anker; kisarêrput de have faftet Anker; kisartik kakipât de have lettet deres Anker.

agssua dens Vindside, Styrbord, Luvside; orkua dens Lâside, Bagbord; agssumut til Luvart; orkumut lad falde (o: til Bagbord); sujua dens Forstavn; akua dens Bagstavn.

sileragtarput de frydse; sileragtâsavugut vi maae frydse.

igsorai (hydlandst igserai) denø Tofter; igsoraisa atâ-
nut læg det under Tofterne; usilersordlugo at lade den
(Baaden); usingiardlugo at løse den (Baaden); pitûtâ denø
Vandoug; náparutip nokarutai denø Vanter; tingerdlautip
merkua et Seilstjøde; agdlunaussak et Reb; kalivnerit en
Anferjetting.

sorssûtít et Orlogstib; kamutigdlit Kanoner; agssartût
en Storbaad; upangniut en Hvalfangerflup.

5.

ukiup avdlángortarnerik uvdluinigdlo.

Om Aarstíðirne og Døgene.

upernák Føraaret; upernākut angmagssiartarpugut om Føraaret øse vi Fodder; aussak Sommeren; aussame kalât-dlit tupekartarput om Sommeren boe Grønlænderne i Tette; sujorna aussame avalagpok íffor Sommer drog han fra Landet; áipágo aussarpat uterumárpok adaare naar det bliver Sommer skal han vende tilbage; ukiak Efteraaret; ukiákut isertertarpugut om Efteraaret flytte vi i Huus; ukiagssákut paormat kernessissarput i Begyndelsen af Efteraaret blive Kragebærrene forte; ukiarángat pulassut anitdlagtarput naar det bliver Efteraar komme de, som have været inde i Fjordene, ud; ukiok Vinteren (og hele Aaret); ukiúkut puisssit puatdlatdlárait om Vinteren blive Sølerne meget fede.

sapát angnek Adventsføndag; sapámit angnermit sapátit utilerssarput fra Adventsføndag vende Søndagene tilbage; nagdliútut Festerne; nagdliútorssuit de store Fester; jûtdle Julefesten; jûtdlisiulerpugut vi begynde at holde Julefest; jûtdlip uvdluata áipá (v. jûtdlip tugdlia) anden Juledag; tássúnga jûtdliliásángilase? komme J ikke herhid til Julefesten? sikokángigpat jûtdliliarumárpugut dersom der ingen Jis er, komme vi til Julefesten; jûtdliarak Juleaften; jûtdliarkame okalugfik nanerútsersordlugo nálagiartarpugut

Juleaften pleie vi at oplyse Kirken og holde Gudstjeneste; jåtdlime inûvdluarna glædelig Juul!

ukiorták Nytaar; ukiortáp uvdlua Nytaarsdag; ukior-tåme inûvdluarkuvagit jeg ønffer dig et glædeligt Nytaar; nalussut uvdluat hellig tre Kongers Dag (paa nogle Steder urigtigen mitårfik).

kuisivfia Fastelavnssøndag (hans Daabsfest); sisorarfik Fastelavnsmændag; sisorarfingme anaussiniarumârpugut paa Fastelavnsmændag skulle vi slaae med Kjelle; avalekutit atorfiat Palmesøndag; katisimavfik Skjærtorsdag; katisimavfingme sakramintiliarumârpugut paa Skjærtorsdag skulle vi tilkaltes; tokuvfia Langfredag. (hans Dødsdag).

pørske Paaskefesten (hellere passa); makivfia første Paaske-dag (o: hans Opstandelsesdag); pôrskip uvdluata áipá v. makifiata tugdlia anden Paaske-dag; perkigsimivfik v. tugsiarfigssuak almindelig Bøds- og Bededag; perkigsimivfik tikisinago autdlartarpugut for store Bededag ere vi gjerne reist bort; kilaliarfia hans Himmelfartsdag.

pínse Pintsefesten; pínse tássa anernerup iluartup uvdlua Pintsefesten er den Helligaands Dag.

sekernup unigfia ukiume v. uvdlok náinek v. uvdlu-kínek den korteste Dag; sekernup usigfia aussame v. uvdlok tangnek v. uvdlortunek den længste Dag; upernâp autdlarnerfia v. uvdlop kiterkorfia Jovars-Jevndøgn; ukiap autdlarnerfia Eftersars-Jevndøgn.

inûvia hans Fødselsdag; inûviga min Fødselsdag; uvd-lume nagdliúpunga idag er det min Fødselsdag; kakugo nagdliútisavit? naar er det din Fødselsdag? nagdliúkavit inûvdluarkuvagit jeg lyfønffer dig paa din Fødselsdag.

sapátit akunere en Uge; sapátit akunere mardluk tamânipugut i to Uger have vi opholdt os her; atausingorpo-

det er Mandag; atausíngorpat paa Mandag; atausíngormat imandagð; atausíngútane om Mandagen; mardlúngorpok det er Tirsdag; pingasúngorpok det er Onsdag; sisamángorpok det er Torsdag; tatdlimángorpok det er Fredag; arfiníngorpok det er Løverdag.

uvdlák Morgen; uvdlákut om Morgen; uvdláralánguak makípunga i den tidlige Morgen stod jeg op; igpagssak uvdlákut tikípunga jeg kom igarmorges; akago uvdlákut autdlarumárpugut imorgen tidlig ville vi rejse; uvdlulerpok v. kaulerpok det begynder at dages; uvdlulerdllne nuísserpok i Dagbrøfningen var det styfuldt.

uvdlok kiterarpok det er Middag; uvdlok kiterarpat til Middag; uvdlok kiterartínago om Formiddagen; uvdlok kiterarmat imiddagð; uvdlop kerka kângerpok det er Eftermiddag; uvdlok kiterarêrmat ieftermiddagð.

uvalíkut i Aftenstumringen; uvalilerpok det begynder at blive Aften; uvalilermat kajartortut tamarmik tikerarput ved Aftenid komme alle Kajafrøerne hjem.

únuk Aften; únúkut om Aftenen; únungmat iafteð; únuak Nat; únuame tákaok om Natten er det meget mørkt; únuarórdlune nagtimalekaok ved Midnat blæste en Storm op; únuarsíordluta tikípugut efterat have reist Natten igjennem kom vi.

nalunaerkutak et Uhr; nalunaerkutak kavsíngorpa? hvor mange er Kloffen? nalunaerkutakarpit? har du Uhr? nalunaerkutara uníngavok mit Uhr staaer; nalunaerkutara amúsavara jeg skal træffe mit Uhr op; nalunaerkutak sisamángorpok Kloffen er fire; nalunaerkutak arkaníngornermut kiterkúpok Kl. er halv elleve; tatdlimángornermut tangnek pingasúngorpok Kl. er eet Kvarteer til fem (o: til at blive fem den længste Viser er paa tre); nalunaerkutak

arfiníngorpat majuarumárputit Kl. seý skal du komme op til mig; arfinek pingasúngorpat sujanísavutit Kl. otte skal du ringe med Kloffen; kulingorpat niuvertalísáput uvdlup kerka tikitdlugo fra Kl. ti indtil Middag skulde de handle (o: naar Kl. bliver 10 skulde de handle kommende til Dagens Midte.

6.

inûp timânik.

Om det menneskelige Legeme.

niakua hanš Hoved; angutip niakua en Mandš Hoved; arnap niakua en Qvindelš Hoved; kinâ hanš Anfigt (v. hendes); táutorigssok han har et vaffert Udvortesh; táutordlugtok han har et nbehageligt Udvortesh.

asíngakautit hvor du er bleg; singokautit hvor du er rødmešset; kaua hanš Pande; issai hanš Dine; issitit dine Dine; issika mine Dine; issilugpit? har du svage Dine?

tugdlê hanš Fínder; siutai hanš Dren; siutitit dine Dren; siutika mine Dren; ulússai hanš Rínder; kingâ hanš Næse; kingagtók han har en stor Næse; kingakitsox han har en liden Næse.

karna hanš Mund; kanera min Mund; kardlue hanš Læber; okâ hanš Tunge; tavdlua hanš Hage; kigutit Tænderne; kigutdlugkavit? har du Tandpine?

nutsat Hovedhaarene; nutsatit kipiniákit flíp dine Haar; igdlârdlutit reed dine Haar; umê (v. ungmê) hanš Skjæg; erssarutai hanš Baffenbarter; ungmíásavunga jeg vil barbere mig.

tunusua hanš Næffe; kavsera min Næse; kungasek Halsen; kungatserivunga jeg har ondt i Halsen; iggiak Struben; iggiara min Strube.

tuê hanš Skuldre; tuíka mine Skuldre; ikusik Albuen;

talek Armen; talerpia hans høire Arm; sâmia hans venstre Arm; agssai hans Haand; kugdlok Tommefingeren; tikek Pegefingereu; kiterdlek Mellemfingeren; mikilerak fjerde Fingger; ekerkok Lillefingeren; kukit deres Negle; kukiarniarit jee til du flipper dine Negle.

katigak Ryggen; sakissat Brystet; tulimai v. niunga-ssue hans Ribbeen; ūmatâ hans Hjerte; ūmatit dit Hjerte; ūmatiga mit Hjerte; tigdlertok Pulsleaaren; tigdlerulugpok Pussen er i Uorden; puai hans Lunger.

sanerâ hans Side; sanarara min Side; nâssâka min Mave (en plurl. Form); nâe hans Mave; nâsserivunga jeg har ondt i Maven; tingue hans Lever; sungâ hans Galde; tartue hans Nyrer; kerka hans Lænder; kitserigavit? har du ondt over Lænderne? kûtsê hans Hoster.

kussanarpok har en yndig Skiffelse; sângekaok han er meget stærk; perkigpunga v. ajungilanga jeg er sund og rask; kajangnakautit du er meget svagelig.

sêrkok Knæet; sêrkue hans Knæer; sêrkuarpunga jeg stødte mit Knæ; sêrkumiarpot de knæle; ugpatai hans Laar; ugpatika mine Laar; niue hans Been; niûka mine Been; niutit dine Been; niutokautit de har meget lange Been; niukekautit du har meget korte Been; nakasungnai hans Lægge; navdlue hans Hæser; navguai hans Læder; singernere hans Ankler; singernitit dine Ankler; kingmê hans Hæle; isigai hans Fødder; inuvai hans Tær; alue hans Fodsaaler.

amia hans Hud; uinik et Menneſkes Kjød; uininga hans Kjød; uinêrupunga jeg er ganske afmagret; saorne hans Knogler; patek Marven; takai hans Arer; auk Blod; auâ hans Blod; augpok han bløder af Næsen; auerpok han forbløder sig.

ujalue hanš Šener; savtípâ han šoler paa det; sav-
titdlugo at bešole det; takuvdlugo at šee det; tusardlugit
at hore dem; naimavdlugo at lugte det; ôkâtârdlugo at
šmage det; takuvara jeg šaa det; tusarpigit? horte du
dem? nâšivok han šaer Engten deraš; ôkâtârpai han šuager
paa dem.

7.

inúp atatisagssainik.

Om et Mennskets Klædningsstykke.

ánorák et Dvertráf til en Beltís; ánorákángilánga jeg har íntet Dvertráf; ánorássat atordlara lad mig láane dit Dvertráf; ánorágssara merssorniaruk sýe mig et nýt Dvertráf; ánorára eirðrðle mit Dvertráf maa vafstís; ánorára ilártoruk lap mit Dvertráf.

kulitsak en Renísfindís Beltís uden Dvertráf; kulitsara aligtulerpok min Beltís beýnder at gaae itu; tingmiak en Fuglefindís Beltís; tingmíssat merkit amé en Ederfuglefindís Beltís; natsek en Sælsfindís Beltís med Haarene udad; natsera atisavara ísekingmat jeg vil tage min Sælsfindís Beltís paa, ða det er saa koldt; kulitsara ilupárutserdlugo kingmíp amianik sýe en Hundefindís Krave paa min Renísfindís Beltís; nasara kungasiminikekaok Hættan flæmmer mig om Halsen; áika takivatdlákaut mine Urmer ere altfor lange; atsíp páka torssokaut mine Dpflager ere tilgavnís lodne.

erfak v. kapitak en Vandísfindís Beltís; síla ajormat erfalísavunga ða Veiret er slet, vil jeg have min Vandísfindís Beltís paa; erfara panekaok kangmíoratdlardle, min Vandpeltís er saa tór, ðu maa bearbeide den.

kardlít et Þar Beenflaðer; kardlípát et Þar Þderbeenflaðer (Dvertráf=); ilupakutit et Þar Underbeenflaðer;

karðlika átasersúkit vil du sýe Knapper i mine Beenflæder; karðligpáma atai ungeruserdlit vil du trække Løbebaand forneden af mine Øderbeenflæder; ilupakutika eftordlit mine Underbeenflæder maae vadfses; tugtunik ilupakutitäsavunga jeg vil have mig et Par nye Underbeenflæder af Renøffind.

kangmit (v. kavngit) et Par Støvler; kamik en Støvle; kamika (v. kangmaka) mine Støvler; kamisit (v. kangmatit) dine Støvler; kamingma atissarfia kigtorarpok min Støvlestrøppe er sprungen; atungagssak Skind til Støvlefaaler; kamingma atungai kuasakaut mine Støvlefaaler ere saa glatte; atungaka püssorput der er Hul paa mine Støvlefaaler.

alersit Støvlejofter (det indre Skind i de nationale Støvler); alersit tugtup amê Renøffinds Støvlejofter; alersit kingmip amê Hundeffinds Støvlejofter; alersit natsip amê Støvlejofter af Fjordsælens Skind.

pernit (v. pinigssat) Støvlestraa (mellem Socken og Støvlefaalen); kamika ajungitsumik pinilerdlugit læg godt Straa i mine Støvler; singera kigtorarmat avdlamik singlerdle, da min Støvleræm er sprungen, sæt en anden i.

kamika pinersunik tigussakit lad mig see du sætter smukke Rynker i mine Støvler; iluamik tigussarneq ajørnakaut ja det er vanskeligt at rynke rigtig godt.

amaut en Fruentimmerpeltê til at bære Børn i paa Ryggen; amautitäsavunga tugtup aminik jeg skal have mig en ny Amaut af Renøffind; iluamik pinersardlugo agdläsavara jeg vil rigtig smukt brodere den; natsiluara sapanganik atekusisavarajeg vil sætte Perler forneden af min Fjordsælê Peltê.

sêrkernit Grønlanderindernes Beenbeflødning (Knæbeenflæder); sêrkinivit sujoini pinekaut hvor dine Knæbeenflæder ere smukt broderede; jûtdlimut kamisartäsavunga til

Tuul skal jeg have nye Halvstøvler; kamitsat pinerneruti-påka jeg anseer Halvstøvler for smuffest; kamisåka kuligssarsiniásavåka jeg vil kjøbe Halvstøve-Manjjetter.

kavdlunât kavâjakartarput Europærne pleie at bruge Frakker; kavâjarssuitdlo kamerujugssuitdlo (v. kamigpârssuitdlo) atortarpait de bruge ogjaa Schenillier og Reise-støvler.

aitsoK en Vest; aitsora átaseratdlauk sje Knapper i min Vest; aitsumik merssornek ajorpit? fan du ikke sje en Vest? kamigpåka kивdlersarniåkit vil du blånke mine europæiske Støvler; kaungûssak en Hat; palasit sapåme kaungûssissartarput Præsterne om Søndagen pleie at have Hat paa; palasip anorårssua en Præstefjole; palasip pupiusså en Præstefrave; ilutdlek en Sfjorte; ilutdlika erřordlugit vadst mine Sfjorter; ilutdligssåka merssorniåkit sje mig nogle Sfjorter; angutip ilutdlé Sfjorter; arnap ilutdlé Sørfær.

8.

nápautinik.

Om Sygdomme.

náparpok han er syg; náparsimavok han er i Sygdomstilstand; náparame da han er syg; náparsimavit? er du syg? náparsimassok en Syg; náparsimassokarpa? er her nogen Syg?

kaportitsivok han har Sting; kaportitsigavit? har du Sting? súkut kaportitsivit? hvor har du Sting? kángale taimaisigavit? hvornaar begyndte du at blive saaledes?

ajualerame han begynder at faae en Byld (egentl. da han...); ajualermat takusarkugualuarpaa da han har en Byld, maa jeg bede dig see til ham; ajuarpit? har du en Byld? súkut ajuaravit? paa hvad Sted har du en Byld? puigpok han har en Svulst? súkut puigkame? paa hvad Sted har han en Svulst? unermigut under sin Arm; súp tungágut? paa hvad Side? sámiaata tungágut paa den venstre Side; talerpiata tungágut paa høire Side; pueraussarpok han er opspulmet over hele Legemet.

niarkerivok han har Hovedpine; niarkerigame fordi han har Hovedpine; niarkerigavit? har du Hovedpine? niarkerigama hvor jeg dog har ondt i Hovedet; niarkerinermi uivssangokaunga af Hovedpine løber det aldeles rundt for mig.

avatdlugpok han har Smerte i Lemmerne; avatdlugkavit? har du Smerte i Lemmerne? avatdlokigama hvor jeg

har voldsom Smerte i Lemmerne; avalungnek Smerte i Lemmerne (Gigt?); sût aniarigagkit? paa hvilke Steder smerter det dig? nísúka talikalo aniarigavkit jeg føler Smerte baade i mine Been og i mine Arme.

kilagpok han er snattet; timâ ilûngarme kilagkame han har Snat over hele Legemet; kînamigut kilalerame han begynder at blive snattet i Ansigtet; ilivsine kilagtokarpâ? er der Nogen snattet blandt Eder? ilavut kilagkulugpugt en Deel af os ere noget snattede.

anigorpok han har Udflæt (Børnefopper, Mæslinger . . .); aniulerpok han begynder at flaae ud; nápautigssaraluaminik anissórame den Sygdom, som har staaet i Kroppen paa ham, slaar nu ud.

saunerivok han har ondt i Knoglerne (Gigt?); saunika aniarekâka jeg har voldsom Smerte i mine Knogler; saunerigame makingilak paa Grund af Smerte i Knoglerne er han iffe staaet op.

násserigama hvor jeg har Mavejmerter; násserivit? har du Smerter i Maven? kârsitdlarnermit násserivok af at spise altformegat har han Smerter i Maven.

sakiagdlugkame hvor han har ondt for Brystet; sakiagdlugkama jeg har ondt for Brystet; sakiagdlugkavit? har du ondt for Brystet? sakíssatit kanok ípat? hvorledes er det med dit Bryst? ajorungnailerput det begynder at komme sig (Plur. da Brystet for Grønlanderne er et Plur.).

agsilerame han spytter Blod (hvor han . . .); agsissaravit? spytter du jevnlig Blod? âp, agsissaraluarpunga ingmánguak ja jeg spytter Blod lidt engang imellem.

kíardlugpok han har Koldfeber (kíardlugkame); kíardlugpit? har du Koldfeber? (kíardlugkavit?); kíardlungmat kipigtordlugo da han fryser saa stærkt, dâf ham godt til.

kitserivok han har ondt i Knydset (kitserigame Con-

juct.); kitserigama hvor jeg har ondt i Krydset; kitserigavit anísángilatit da du har saa ondt i Krydset skal du ikke gaae ud; inardlutit læg dig tilfængs.

nuakigame v. nuakaok han er stærkt forføjet; nuakigavit? er du stærkt forføjet? nugfagdliorpok han er syg af Forføjeelse; ivsangunermi nuersokaunga af Trykken for Brystet hoster jeg stærkt; kuersornermi ivsangokaunga af Hoste er jeg meget trangbrystet.

torkussardlugpok han har ondt i Struben; torkussardlugkama hvor jeg har ondt i Struben; torkussardlungnermi okalungnek sapingajagpunga af Smerte i Struben formaer jeg næppe at tale.

issilervunga jeg har Smerte i Dinene; issilugkame da han har Betændelse i Dinene (undrøst. maa han blive hjemme, eller Egnende); issilugpit? har du Betændelse i Dinene? (v. issilugkavit?); sikuliarama igdlugpunga da jeg har færdes paa Jsen har jeg Dienbetændelse (af Jsens Gjenstin); igdlugkama uínek ajorpunga af Betændelse kan jeg ikke see ud af Dinene.

erninguara siutdlugpok min lille Søn har Drepine; siutdlungmat takusarkugaluarpaa da han har Drepine vilde jeg gjerne, at du skulde see til ham; siutdlulersimavok han begynder at have Drepine; siutdlungnermi siningnek ajorpok af Drepine kan han ikke sove; siutdlorkigame nimátarpok da han har saa stærkt Drepine, jamrer han sig.

kiguserivunga jeg har Tandpine (v. kiguserigama); kigutika ánernakaut mine Tænder smerte stærkt; sordlit ániaragit? i hvilke Tænder har du Pine? erdligpáka talerpiata tungánitut i mine Kindtænder paa høire Side; sujuáka mine Fortænder (smerte mig); tuloríssáka min Dientænder.

nakorsak en Læge (i nogle Egne katsorsaisso); nakorsautigssat sanásavara jeg skal tilberede dig et Lægemid-

del; tamátumínga imísavutit uvdluínak pingasoriardlutit af dette skal du tage (s: driffe) tre Gange dagligen; alugssaut atausiartardlugo hver Gang tagende een Spijessfuld; nalunaerkutap akunere tamaisa imísavutitdu skal tage (driffe) dette hver Time; nalunaerkutap akunere mardluk någångata imertásavutit hver Gang to Timer ere tilende skal du driffe det (tage det hver anden Time).

kusersitagssamik tunísavagit jeg skal give dig nogle Draaber; uvdläkut unúkudlo imínguamik akutdlugo Morgen og Aften blandende det med lidt Vand; kulinik kusersitdlugo imertásavat du skal tage ti Draaber ad Gangen.

sujugdlermik nusût atúsavat først skal du bruge Gummipلاستر; makerérpat mavsaut atorumárpát naar der er gaaet Hul, skal du lægge Røgeplaster paa.

tássa nusûtigssat kaportumut der har du noget spanff Flueplaster imod Sting; kaportup nalánut ivertísavat paa det Sted hvor Stinget er skal du anbringe det.

kitserigavit nalá tanításavat da du har ondt i Krydset saa indgnid Stedet; tássa tarnutigssat der har du Noget at indgnide det med (Smørelse).

anartarpit? har du jevnlig Abning? uvdlut mardluk anángilanga i to Dage har jeg ingen Abning haft; anarsautinik tunísavagit jeg skal give dig et Rægetiv; tarajúsat táuka akago uvdläkut atautsikut imerumárpátit dette Glauversalt skal du tage imorgen tidligt paa eengang; únugo inásaguvit úliamik imísavutit alugsaut ulivkårdlugo iaften naar du lægger dig skal du tage en Spijessfuld Olie.

autdlartórpok v. autdlartórame hans Bøsse gif af for ham; autdlartórfigigame han har saaret sig ved Vaadessud; autdlartórfigigamiuk han har saaret ham ved Vaadessud; súkut autdlaiva? hvor har han saaret sig? (ved Skud); sannerkamigut talerpiata tungágut i den høire Side; áipe

autdlartôrfigamiuk han har saaret sin Vedfager ved Waade-
stød; taliagut auvdlaiw han har skudt ham i Armen.

nakarame ivnákut han er faldet ned ad et steilt Fjeld;
arkunarsimava? har han noget Brud? nísime igdlua napi-
simavá han har knæffet det ene Been (o: sit Beens dete
Mage); nákarame niungassune navdlorpai da han faldt
ned, knæffede han sine Ribbeen.

sigssamítdlune issíkame fra Stranden faldt han i Van-
det; tiguvarput ipingajagtok vi toge ham op halvqvast; kí-
nguvok han er kærtret; ipisimassok tikíparput han var uden
Bevidsthed (v. qvast) da vi kom til ham; sule anersängilak
endnu aander han iffe; inúserdlerpok han er besvimet (v.
har Slag); inúserdlerparpit? pleier du jævnlig at besvime?
(inúserdlerparpa? pleier han . . .).

agssavkut kilerama jeg har stjaaaret mig i Haanden (v.
Fingeren); kanimavok han har Feber; kanimavit? har du
Feber? okat takulara lad mig see din Tunge; tigdlersior-
dlagit lad mig føle din Puls.

sujorásángilatit Gútip ikiorsínermigut najortuinarmatit
perkigsúngortisavdlutitdlo dn skal iffe frygte, thi Gud med
sin Hjælp er altid tilstede hos dig og vil gjøre dig raff igjen.

9.

nerisagssanik.

Om Levnetsmidler.

átáp nekâ Sælfjød; nekitorpugut vi spise Sælfjød; nekitortarpit? pleier du at spise Sælfjød? âp, nekitortarpunga ja jeg spiser jævnlig Sælfjød; aitsât nerigama písángilanga da jeg lige nylig har spist, skal jeg ikke have Noget.

nekiliorit kog noget Kjød; nekit kalagpat? er Kjødet kogt? (i Plur.); uvanga kassigissap nekâ mamarnertipara jeg finder mere Smag i Kjødet af en spraglet Sæl (ogsaa: meest).

kajortúsavit? vil du nyde noget af Suppen? tarajorpiuk? har du kommet Salt i den? âp, imamit tarajorpara ja jeg har saltet den med Sevand; tunitsianga giv mig en liden Portion; kajok pikunangârame sandelig en kraftig Suppe; taimáipok ja tilforladelig er den det.

karasartúsavit skal du have noget af Hjernen? (karsak Hjernen); ūmatâ ilangisaviuk? vil du have et Stykke af Hjertet (o: dens Hjr.); neriartoritse kommer nu at spise; angutingók Mændene faldes til Maaltid (o: man siger, Mændene!); nauk saviga? hvor er min Kniv? igalâp sâni-pok den ligger i Bindedet; aja kujanak v. anersalo taf for Mad; tauva soraerpise? ere I allerede færdige? nāmagsiniardluse spiser dog noget mere (o: stræber at gjøre det tilstræffeligt).

unugo mitiliorumârpugut iafteſten ville vi fuge Edderfugle; mamaekaut de ſmage deiligt; mamaekaut de ſmage hæſligt; imaka ſarugdligtoráine hvad om man fik fig nogle Skabliau; ſulugpávartoráinilúnit hvad eller om man fik fig nogle Rødfiff; uvanga kanajortúsavunga jeg vil ſpiſe mig nogle Ulfe (kanajok en Ulf): uvdume kanajorniarama jeg har fiſket Ulfe idag; útdluardlugit fog dem tilſtræffeligen.

kavfúsúſángilagut? ſhulle vi ikke driffe Kaffe? (kavfit Kaffe); anmagſſagtorêruvta naar vi forſt have ſpiit Lodder (angmagſſak en Lodde); ſule anmagſſautekarpſe? have J endnu Forraad af Lodder? arkanilingnik anmagſſausi-galuaravta vi havde jo et Forraad af Lodder elleve Poſer fulde; ukiumut námagput de ere tilſtræffelige for et Mar; upernák anmagſſakakaok der vare ſaare mange Lodder i Foraaret; námagtumik anmagſſaſigamik ajorſſartokásá-ngitdlát derſom de ſamlede tilſtræffeligen Lodder, ſkulde der Jngen være, ſom led Rød; kiſáne anmagſſáinait náma-gíngilavut men med Lodder alene kunne vi ikke lade os nøie; orſſumigdle piſſariakarpok Spæf dertil er fornødent; aka-jarûtekaraluarput, kiſiáne nungulerput vi havde vel et Forraad af nogle ſmaa Spæfpoſer, men de begynde at ſlippe op (akajarok en udpuſtet Sælhyndemave til at fylde Spæf paa); ukiak âtakángine? var der da ingen Sæler i Efteraaret? nágga âtakaraluakaok nei der vare mangfoldige (danſt: jo); orſſue ſugavſigik? hvor have J da gjort af dereſ Spæf? niuvertumut tunigavtigik vi have ſolgt det til Kjøbmanden; kiſiáne námagtunik torkorſerkârdluſe men J burde dog forſt gjemme tilſtræffeligt; ajornakaok pûgſſaká-nginavta det er meget vanſſeligt, da vi ikke havde de fornødne Mar at fylde det paa; kavfiſiutigiffaravtigik vi have ogſaa jevnlig brugt det til at kjøbe Kaffe for; avdlanigdlo piſi-niutigisagavtigik vi ſhulle ogſaa kjøbe mange andre Ting der-

før; orssut sumut pørtarpisigik? paa hvilke Klar pleie I at fylde Spæffet? ilaisa pòrutsinut pørtarpait nogle fylde det paa store Sfindposer (pòrutsek en heel sammenshyet Sælhundehud); ilaisale arkajarkunut men nogle fylde det i Sælhundemaver.

panertûtékángilase? have I ikke ogsaa Forraad af tørrede Hødevarer? någga, aussak panertulissarpugut nei, om Sommeren pleie vi at berede tørrede Hødevarer (danst: jo.); nivkunik tørret Sælfjød; tugtup panertuinik tørret Hensfjød; aulisagkanigdlo panertunik tørrede Fjiff; inalugkat panertut tørrede Larme; kùkarnat tørret Sælhundeblood.

uitdlutdlo suvdluitsutdlo nerissarpavut vi pleie ogsaa at spise Muslinger og Tang; amalo kingmit terianiatdlo tuluvkatdlo ogsaa Hunde, Ræve og Ravne; nunavsine nerissagssat amerdlangâramik hvor der dog ere mangfoldige Hødevarer i eders Land; ukiumut nâmagtunik katerssuissarniardluse at I dog vilde bestræbe eder før at samle tilstræffeligt før Vinteren.

igfiak Rugbrød; igfiamik kilitsivdlutit stjør noget Rugbrød; igfiak kakortok v. kakortugsiak Hvedebrød v. Sigtebrød; igfiak kakortugssak nakitaruk vil du lægge Deig til Hvedebrød.

igfit kernertut Høartbrød (Bisquit); ivgutit grove Kaffes (andre tuluit ivgutait Engellændernes Brød); ivgutêrkat fine Kaffes (andre tuluit ivêrait); kakortuatsiait Skonroggen.

kakugo igfiúsapat? hvornaar skulle de bage? igfiat sernarsautigssât Suurdeig; igfiak kilitak punilik et Stykke Smørrebrød; kapûssat Idebaffer; kapûssánguit asserortikit stød lidt Idebaffer; pekingassut Kringler; kivfat agdlagtisissutigissarpait Colonialarbeiderne lade sig gjerne nogle faa danne forskrive.

pánakât Pandefager; pánakâliorit lav Pandefager; má-

niliorit fog Ug; órkigsúngordlugit lad dem blive haard-
fogte; aipatitdlugit lad dem blive blødfogte; kakortortai au-
laterdlugit du skal pidske Hviderne; augpalártortai ingmikut
Blommerne for sig; ímugssuak aiuk hent Østen; ímúp ka-
lipá Fløde (o: Mælkens dens Overflade); unuk titorumár-
pugut iasten ville vi drikke Thee; ímiak Ol; imiartortarpit
drikker du jevnlig Ol; jåtdlime kisiáne imiartorpunga fun
om Julen drikker jeg Ol; kakugo ímiúsápat? hvornaar skul-
le de brygge?

10.

Umassunik.

Om Dyrene.

puisse en Sæl (af hvilkensjómhelst Slagð); puissit flere Sæler; átták v. áttárssuak en fortíðet Sæl (Svartfíðer); agdlagtók en blaafíðet Sæl; ivdlaok en ufóðt Sælunge; kasigiak en spraglet Sæl; kasigíssat spraglede Sæler; kasigarssuak Plur. kasigiarssuit en storíspraglet Sæl; kasigiáarak en spraglet Sælunge; natsek en Fjordsæl; natsitdlak en stor Fjordsæl; natserssuak en Klapmytser; ugssuk en Ræmmesæl; ávek en Hvalroß, Plur. árfit; arfup tugai Hvalroßens fugtænder.

magtagdlit Hvalerne (af hvilkensjómhelst Slagð); arfek Rethvalen, Plur. arferit; kiporkak en Kriporfak (balæna boops); tikágugdlík en Sildepidster; túnulik en Fínfíð; árdluk en Sværdfíð v. Tandfíð (physeter microps); árdluárssuk en mindre Tandfíð; kilaluvak en Hvidfíð; kilaluvak kernertak en Narhval; kernertap tugá en Narhvals Horn (o: Fugtand); nîsa et Maríviin; nîsarnâk Grinten; anarnak og kiporkarnak to særegne Slagð Hvaler (monodon spurius og balæna maskulus).

tugtut et Rensdyr, Plur. tugtut; pangnek v. angissok et stort Hanrensdyr; nukatugak et iffe fuldvoget Rensdyr; kulavak en Rensko; norraitok en ung Rensko; norriak en Renskalv; ukalek en Hare, Plur. ukatdlit; ukaliak en Hareunge; nano en Fjæbjørn; teriangniak kernertok en blaa Ræv; teriangniak kakortok en hvid Ræv, Plur. teriangniat; amarok en Ulv, Plur. amarkut.

kingmek en Hub; kimugtut Slædehunde; sava et Høar, Plur. savat; savârak et Lam, Plur. savârkat; savarssuak en Vædder; savaussak en Gjed, Plur. savaussat; savau-ssârkat Gjedelam; savaussarssuak en Gjedebuf; nerssugssuak en Dye (eller ethvert stort Landdyr); nerssutêrak en Kalv (eller ethvert ungt Landdyr); umingmak en Muskuðoye.

navgwaitsoak en Elephant; påluke et Sviin; kimugtu-ârssuk en Hest; siutitôk et Hjel; katigagtôk en Kameel; agdlak en Landbjørn; kâpik en Grævling; kitsuk en Kat; teriak en Muus; teriarssuak en Rotte; teriavik en Væsel; avîngak en Muldvarp; kiggiaak en Bæver; liûvek en Løve; tûgereak en Tiger.

amisut en Stime Sæler; âtakalerpok der begynder at være Sæler; âkarpok den duffer ned; puivok den kommer op; kagsimassok en paa Isen opkrøben Sæl; âtâp orssua Sælspæk; kasigîssap amia et spraglet Sælfind; talerue denâ Forlaller; serkue denâ Baglaller.

kiporkak anersârpok Rr, blæser; pugsînarpok en Hval ligger stille paa Vandet; sarpigârpok Hvalen stjerter; sarpia Hvalenâ Stjert; talerue denâ Valler; sorkai denâ Bæder.

tugto pangalîgpok Rensdyret løber; tugto akupivok Rensdyret ligger ned; katagput de fælde Haaene; tugtup nagssue Renshorn; nekâ detâ Kjød; tûnua detâ Talg; uja-lue detâ Sener; amia detâ Skind; amê deres Skind; tugtup nagssuisa amerâ Renshornenes fine Fod om Føraaret.

savaussat imuiardlugit at malke Gjederne; isertitdlugit at drive dem ind; nerdlerdlugit at fødre dem; imitdlugit at vande dem; savaussat ivigssai Hø til Gjederne; savaussat inât Gjederneâ Stald; ilât tokuvdlugo at slagte en af dem.

11.

tingmissanik.

Om Fuglene.

mitek en Edderfugl, Plur. merkit; mitérkat Edderfugle-
unger; kingalik en Spidøbergens And; naja en Blaamaage;
nåjåk en Blaamaages Unge; nåjardluk en Svartbagge; nå-
juårssuk en særegen Maage (naja sabina); kakugdluk en
Malmuf; isúngak en Struntejager; tåteråk en mindre Maage
(larus tridactylus); imerkutailak en Terne; tågdlik en Om-
mert; kilångak en Søpapageie; okaitsok en Sfarv; ker-
dlugtók en Bildand; karssåk en Lom; agpa en Allife; ag-
paliårssuk en mindre Allife; serfak en Teist; påk nujalik
en Histeand; kugssuk en Svane; nerdlek en Bildgås, Plur.
nerdlerit; agdlek en Angeltasse; tórnaviårssuk en Strømand.

sårfårssuk og sårfårssugssuak en mindre og en større
Strandfugl af Snejpeart; tukagfåjók en Pøtufugl; talivfak
en liden Snejpe (tringa interpres); nalumassortok en liden
Vandsnejpe (tr. lobata); kajordlak en Broffugl; isarukitsok
den Kortvingede, en rimeligviis uddød Fugl (alca impenais).

akigsssek en Rybbe, Plur. akigssit; akigssiat Rybbe-
fyllinger; kupanavårssuk og kugsagtak og narssarmiutak og
orpingmiutak og kugsagtarnak ere smaae Vand- og Snefugle,
Marfspurve og Sidsferønnifer.

nagtoralik en Orn, Plur. nagtoragdliit; nagtoralåk en
Orneunge; nagtoragdlup inå en Ornerede; kigssaviarssuk

en Falf; kigssaviarsukasik den stemme Falf; tuluvak en Ravn, Plur. tuluvkat; ugpiik en Tisugle, Plur. ugpigik.

tingivok den flyver, Plur. tingiput; mípok Fuglen sætter sig; mitsimáput de have sat sig; agdlorpok Fuglen duffer ned, Plur. agdlorput; pikarpok den kommer op, Plur. pikarpok; pikiálekaut nu komme de lige strag op.

ivavok den ruger, Plur. iváput; manekalerput de begynde at have Æg (manik et Æg); tukerput Æggene blive til Unger; merkit sarssugput Edderfuglene trække langs Stranden; isúngap tåterát meriarsarpai Struntenjageren forfølger Maagerne (ordret: bringer dem til at brække sig); tuluvkap tingipá Ravnene fløi bort med det.

tingmíssat merkue Fuglesjædre; isarue deres Vinger; sulue deres Slagfjedre; papé dens Hale; siggue dens Næb; ukiákut autdlararaut de pleie at trække bort om Efteraaret; akigssit kernertiput Rybberne blive brune; kakortiput de blive hvide; miterpalugpok, nájarpalugpok, kerdlutórpalugpok, man hører Røsten af Edderfugle, af Maager, af Vildænder.

12.

aulisagkanik.

Om Fiskene.

ûvak en Fjordtorff, Plur. ûvkat; kanajok en Ulf, Plur. kanásut; sárugdlik en Kabliau (Torff), Plur. sárugdligit; sárugdligkat smaae Kabliau; angmagssat Lodder; natárnak en Helleflynder; kaleralik en mindre Slags Helleflynder; okûtak en almindelig Flynder; ekaluk en Laxørde; kapisilik en Sjøllag; sulugpâvak en Rødfisk, Plur. sulugpâvkat; nîpisat Steenbidere; kêrak v. kigutilik en Søfat; ekalugssuak en Hai, Plur. ekalugssuit; nimeriak en Hal, Plur. nimeríssat; kakilisek en Hundesteile.

sárugdlekalerpok der begynder at komme Kabliau; sárugdlerupok Kabliauen er borte; kanáserpok der er Ulfe; ekaluit majorput Laxene gaae op i Elvene; sisúput de gaae ud i Havet; angmagssat puiput Lodderne komme til Fjæren.

angûtait Fiskeæs Finner; paperua dené Hale; sulugsugutait Flynderneæs Finner; masît dereæs Gjeller; nerpik Fiskefjød; suait dereæs Rogn.

agfagssaussanig kugdlugissanigdlo.

Om Insecter og Orme.

niviuvak en Flue, Plur. niviuvkat; ipernat Myg; igutsat Bier; igutsat tungusunignitsûtât Bierneð Honning; påkaluat Sommerfugle; kalerualik en Mariehøne; sutdlinerit Ratsbærmere; kugdlugissat pûgdliit Larver; siutisiortut Drenthvister; ausiak v. nigssavârssuk en Edderfop; nigssavârssûp kagssutai v. nigssai Edderfoppens Bæv; pisigsartut v. pigdlertut Græshopper; mingok en Vandfalv.

kinguit Tanglopper; agssagiârssuit Krabber; sågtuat Tassekrabber; perkuk Reier, Plur. perkuit; siuterok en Concylic, Plur. siuterkut; uitdlut Muslinger; uiluvit Østerø.

kugdlugiak en Orm, Plur. kugdlugissat (ogfaa Igler); pulateriârssuk en Slange; kuperdlut Maddifer.

kumak en Ruuð, Plur. kumait; ipekinakaok hvor dog Nøggene plage.

14.

orpingnik paormanik naussunigdlo.

Om Trær, Frugter og Blomster.

orpiuk et Træ (egentl. Birken), Plur. orpît; patdlît Elsetrær; paormakugdluit Enebærbuske; avâlakissat Dvergbirke; orpigkat Smaafrat; napârtut Røn; nunangiait v. sêrsut Piil; tamâko tamaisa kalâtdlit kissugissarpait alle disse bruge Grønlænderne til Brændsel (kalâlek Plur. kalâtdlit en Grønlænder, inuk Plur. inuit et Menneſte ialmindelighed).

paormakugdluit tipigigput Enebertræerne have en deilig Lugt; kangerdlungne angnerûput inde i Fjordene ere de størſte; kavane orpipagssuakarpok ſydpaa er der hele Skove.

orpiit avalekutait Træernes Grene; pilutait deres Løv; orpiup timita v. tungavia Træets Stamme; orpiup mangua v. sordlai Træets Rod.

kissugssiat Bøgetræ; kissuk mangertok Egetræ (o: det haarde Træ); amussariagssak Mahogni; vînekutit Viinstoffe; pingek, ikek og unarsivik forſtjellige Arter Naaletræ; uligilik et Løvtræ, rimelig en Poppel; kanungnek en Art Cedert træ (de fem sidste ere Flydetræ paa Havet).

paormat Kræggebær (Kragebær?); kigutaernat Blaabær; kingmernat Lyttebær; paormakugdluit paormai Enebær.

paormarssuit kernetut Evidſter; paormarssuit kakortut Figener (nogle Egne kigutaernarssuit); serkulugtut Rosfiner; paormârkak Choriinter; kakortagkat Mandler.

siângassut, pânat, tikiussât, ingnerûlat, pilagtûtaussat, uvigfait, og kajaussat ere forffjellige grønlandffe Hjelbblomfler.

tupârnat Timian; pâрмаussat Vigger; kuánit Qvaner (angelica); kungordlit Cocleare; kungulerssuit europæiff Raal; sêrnartut Syrer (ogjaa sêrnat); pilut Blaabærløv (som spijsê); sordlait Johanneðurter; nautsiat Hvideroer; nautsiaussat Kartofler; kuperdlûssat en ipijelig Græsrød.

kerkussat Tang; sutdluitsut Bildmandstarme; augpilagtut en rødlig spijelig Tangart; putôrtut en anden Tangart.

ivigkat Græs; ivivît Marehalm (ogjaa pinigssat Støvlestraal); orssuaussat Mus; ivssut Græs eller Hyngetøv; sångutit Muldjord; nautsiagssat Frø og Saafæd; nautsivfik en Have eller Sædemarf; nautsivfik igalålík et Drivhuus (o: en Have med Vinduer).

15.

ujarkanik.

Om Stene.

(Mineralier.)

ujarak en Steen, Plur. ujarkat; uvkusigssak Begsteen; orssugiak Qvartå; arssûp ujarå Gryolit; âumaussat Granater; aligok Bjergcrystal; kuvdlugak Ålspejt; angmåk Felspat; ingnagtautit Flintesteen; kivdlekiak Marinenglas; kalekutigssiat Sfifersteen; kalekutigssiat mássákut atulerpait igdlorssuit kuligssânut man begynder nu at bruge Sfifersteen til Huuêtage; mérkatdlo agdlagtagarissarpait Børnene pleie ogjaa at bruge dem til Sfrivetavler.

ujarkat kangnúsagssagdliit fobberholdige Stene; ujarkanik kaumassunik katerssûtinga vil du samle mig nogle flere Stene; pitsaugpata akilerdluarumârpagit derjom de ere jnuffe, skal jeg betale dig godt; piumaneruvåka kangnúsagssat jeg vil helst have de fobberholdige (metalholdige); taimânitokángila âumausanik? er her i Omegnen ingen Granater? aligunigdlo piumagaluarpunga jeg vilde ogsaa gjerne have nogle Crystaller; sujugdliit angmak tågkanut ulugissarpât Forfædrene brugte Felspat til Hærpunspidjer; savingmik pekánginamik thi de havde intet Jern; sule taimáitut navssârisarpisigik? finde I endnu undertiden jaadanne? âp, sule navssârisarpavut je vi finde dem endnu jevnlig; sume navssârisarpisigik? hvor pleie I at finde dem? sujugdliit igdlukuinik i Forfædrene's Huuêruiner.

savik Jern (og en Kniv); sisak Staal; akerdløk Bly; akerdløk mængertok Tin (o: haardt Bly); kalipautigssak kakortok Blyhvidt; kangnúsak augpalártok Kobber; kangnúsak kakortok Meðfing; külte (v. erdlingnartok augpalártok) Guld; silve (v. erdlingnartok kakortok) Sølv; issisiutip imá Qviffsølv (o: Thermometeret det's Indhold).

kangnúsak sumit pissarpát? hvorfra faaer man Kobber? kákanit píartarpát de bryde det ud af Bjergene; savik ator-tugssauvok pekutinut tamalainut Jern er anvendeligt til mangfoldige Redskaber; savit aserujaitdlisarpait sisagdlugit de pleie at hærde Jernet ved at lægge Staal for; kákavsi-ne savigssakarpa? findes der Jern i Eder's Bjerge? åp, tama-tigut pekarpok ja det findes overalt.

akerdlut ilulerissarpavut autdlaisinut Bly bruge vi til Bøjsfugler; åma akerdløk mængertok atortarpisiuk? have I ogsaa Brug for Tin? någga, atornek ajorparput nei vi have ingen Brug derfor; ilåine okúmersamut atortarpok undertiden bruges det til Fiske-Angler; åma akerdlorteruti-gissarpát de bruge det ogsaa til at lodde med; una asseror-pok, akerdlorteratdlauk denne er istykker, vil du lodde den; nunåvsi-ne akerdlugssakarpa? findes der Bly i eder's Land? åp, pekarpok pingærtumik arssungme ja der findes, for-nemmelig ved Arssuk; kisiåne uvagut sananek ajorpavut men vi forståae ikke at bearbejde det.

kangnúsamigdlo augpalærtumik pekarporøk man siger at her ogsaa findes Kobber; amerdlångerkokaut det er nok ikke meget; nunarssuarne piartaluarpait paa Nunarssuit har de rigtignok brudt noget; kalåtdlit kangnúsak augpa-lártok atortarpát? bruge Grønlanderne Kobber? åp, unaiv-figåvut igaralugitdlo jo vi have Kaffefjedler og Kogekar deraf; kisiåne nunavtine okalugfigssuit kavsit kangnúsamik kule-karput men i vort Land have endog mange Kirker Kobber=

tag; kúngivdlo umiarssue tamarmik narkisigut kangnúsamik kagdlersimáput og alle Kongens Skibe ere forneden forberforhuede; assássáká det var meget!

kúltimigdle sílvimigdle ilivse pekángilase? men Guld og Sølv have I da iffe? sórnguna pekángilagut nei (o: ja) det have vi iffe; kisiáne arnat ilaisa iverutigissarpát men nogle Frøentimmer have Drenringe deraf; nuvavdlo nálagáta nalunaerkutá kúltiuvok og Inspecteurs Uhr er af Guld; kavdlunát kúltimigdle sílvimigdle aningaussakarput Euro-pæerne bruge Penge af Guld og Sølv; áþ, umiarssuit kiv-faine takussarpavut ja hós Matrojerne omborde i Skibene see vi dem undertiden; sunauvfa, umiarssuarnut niuvernartarpise? saa I drive nok Handel omborde i Skibene? ing-mánguak kisiáne aa! det er bare lidt.

keřřut en Steenrúse; teriangniat keřřut inigissarpait Røvene have ofte Dphold i Steenrúserne; keřřortussok amerdlup kangianípok Handelslogen (o: Steenrúsen) ligger østen for Holsteensborg.

tuapait Rullesteen; imap sináne tuapakarpok ved Strandbreden findes Rullesteen; áma nunap tímáne men ogsaa oppe i Landet.

aurarssuit Steenful; kalátdlit nunáne aurarssuakarpa? findes der Steenful i Grønlendernes Land? áþ, avangnáne pekarporók jo man siger, at der findes i Nordgrønland; kisiáne píardlugit ajornakaok men det er meget vanskeligt at bryde dem; kissarssútigdlit ilaisa aurarssuit atortarpait nogle af dem, som have Raffelovne bruge undertiden Steenful; asimiut atornek ajorpait ved Udfløerne er der Ingen, som bruger dem; aurarssuárpagssuit tuluit nunánit píssarpait fra Engæløndernes Land hentes en stor Mængde Steenful.

akerdlússak (v. torssormiutak) Graphit (v. et Blyant)
tamánítarþa? findest det jevnligen her? áþ, tamarme þekar-
þok þo det findest allevegne.

agdlaut kakortok Ríðt; igalássanut uvssigssant Ríðt;
maffak Leer; igdlut kait maþrausersorarait mange belægge
ðereð Huuðtage med Leer.

16.

niorkutigssat akít.

General-Carten.

(o: Handelsvarernes Priis.)

A.

nekigssat.

Proviantforter.

pûlukit orssuat	Flæff.
nekit	Rjød.
púnek	Smør.
sârugdligit	Torff.
paormaussat	Erter, gule.
êrtat kernertut	do. graa.
suaussat	Byggryn.
igfit kernertut	Skibsbød, ordinært.
igfit kakortut	Skonroggen.
ivgutit	Rey, grove.
ivgutêrkat	do. fine.
igfiagssat	Meel, Rug=, grovt.
kajûssat	do. do. fiint.
kajûssat kakortut	do. Hvede.
suaussiagssat	do. Byg.
ímiagssat	Malt.
ímiagssat akúnigssait	Humle.
nanerûtít kuissat	Lyð, Forme=
nanerûtít misugkat	do. Spede=.
taratsut	Salt.

pûlukisisavunga ûgtût mardloriardlugo jeg vil have to Pund Flæst; nekimik písángilanga jeg vil intet Kjød have; púnersísavit? vil du have Smør? âp, ûgtûtíp áipâta kerkanut jo, halvandet Pund; ivdlime kanok písavit? og hvor meget skal du have? âma taima piuvavunga jeg vil have ligejaa meget; sârugdligsisavunga jeg skal have Tørfist; kanorme suaussarsísavit? hvor meget Gryn skal du have? porte sisamariardlugo jeg vil have fire Potter (o: tagende Pottemaalet fire Gange); ivigsísángilatit? skal du iffe have Brød? någga ûgtût arfinek pingasoriardlugo nei, jeg vil have otte Pund (o: tagende Maalet otte Gange); sût piuaneruvigit kakortutdlûnit ivgutitdlûnit? hvilke vil du helst have Skorroggen eller grove Kex? ajornángigpat igfiarsiumagaluar-punga pingasunik dersom det iffe er vanskeligt, vilde jeg rigtignof gjerne have tre Rugbrød; ajornángilak der er iffe Noget iveien derfor; imiarkajâlerput de skulle uu snart til at bygge Hl; kikut ímiarsiumápat? hvem skal have Hl? tamarmik piuváput de ville Alle have; sisamat iluitsoriumáput fire ville have en heel Tønde; ilait kiterkúnermik de øvrige en halv; ímiagssat akago asserorterniarsigik imorgen maae J male Malten; nápartatdlo errortordlugit og stulle Tønderne; nanerûtisisavunga pingasunik jeg skulle have tre Lys.

B.

autdlaisinik pekutainigdlo.

Stynderequiviter.

kôrortût Riffeler.
tingmiarsiutit Sagelsfinter.
kôrortût savigssáinait Riffel-Løb med Tilbehør.

napassortat (v. savekutai).....	Riffel-Laaå.
napassortat pisatakinerit.....	do. do. med ny Ind- retning.
putut	Riffel-Piston.
putunik pîautit	do. Pistonnøgle.
kiasiuussat	do. Hane, Hanemule, Haneffrue.
tulortagkat.....	do. Dæffel.
tulortagkat ajorúngjuitsut	do. Dæffelfjedre.
ajorúngjuitsut angnerit.....	do. Slagffjedre.
tôrtaissut (v. tôrtautit)	do. Laajestang.
ajorúngjuitsuarkat.....	do. Stangffjedre.
kuitsivît	do. Kugleform.
kangia	do. Svandsfrue.
kissugtat	do. Stjæftetræ.
îmîisit (v. imîisit).....	do. Pompestoffe.
paugssat pitsait.....	Stærkeste Jagtfrud.
paugssat nalinginait	Fiint Jagtfrud.
kamutigdlit paugssait.....	Grovt Krud.
amerdlasût	Bandhagel.
akerdlut	Bly.
serkortautil (v. kârtartut).....	Robberhætter.
ingnagtautil kakortut	Rogte Flintestene.
ingnagtautil kernertut	Ordinære do.
kukiussat angnerit	Store Krudhorn.
kukiussat mingnerit	Smaae do.
kukiussat paulersautigdlit	Fine Krudhorn med Fjedre.
akerdluliutit.....	Støbessæer.

autdlaisisavunga jeg vilde gjerne kjøbe en Riffel; kav-
sinik autdlarniusisaviuk? hvormeget kan du afbetale paa den?
napartat sisamât kiterkuvdlugo tre og en halv Rigsdaler;

kakugo ilâ akilîsaviuk? hvornaar vil du da betale Reften?
 ukioak akilersûsavara til Vinter skal jeg afbetale paa den;
 kisiâne akiligagssatit puiornagit men glem saa iffe, hvad
 du har at betale; uvanga tingmiarsutisiniarpunga jeg vilde
 gjerne have en Hagelslint; ôkâtârkârdlugo ajúngigpat piu-
 mârpara jeg maa prøve den først, dersom den er god, vil jeg
 have den; táuna písángilara nakêkingmat den vil jeg iffe
 have, fordi den feiler altformeget; paugssarsîsavunga âtar-
 ssuarmut, maa jeg bede om for 12 Skll. Krud; amerdla-
 ssôrsîsângilatit? skal du ingen Hagel have? någga kûmor-
 ssortumut nei (o: jo) jeg skal have for 24 Skll.; akerdlu-
 migdlo agdlagtûmut og Vly for 6 Skll.; sikilinginut pinga-
 sunut serkortaunik og for 3 Skll. Knallhætter; aningau-
 ssakarpuit iluitsunik pisiniait du har jo Penge, køb en
 heel Uffe; ingnagtaunik niorkutigssakarpa? er her Flint-
 stene paa Handelen? âp, pekarpok jo her er; pingasunik
 pîsisavunga lad mig faae tre; kanok itunik? af hvilken
 Slag? kakortunik fogte (o: hvide); kukiussarsîsavunga
 paulersautilingmikjeg skalde have et Krudthorn med Fjeder;
 kanok akekarpa? hvormeget koster det? kûmorssortunik pi-
 ngasunik tre Rîgsörter; akisuvatdlâkaok, avdlamik det er
 altfor dyrt, lad mig faae et andet; una akekarpok kûmor-
 ssortumik âtarssuarmigdlo dette koster een Rîgsört og tolv
 Skll.; tauna písavara det vil jeg have; akerdlutiutisiniar-
 punga jeg vil kjøbe en Støbeffe; akungnagtumik písavunga
 jeg skal have en af 4 Tommer Gjennemsnit (o: af Middel-
 størrelse); akigâ âtarssuak sikilingitdlo pingasut den koster
 tolv Skll. og tre Skll.

C.

nalínígnait.

(Forsfjellige Ting.)

Utreferam.

kakorterkassut (suaussat kakortut)	Risengryn.
ekaluit suaussait	Perlesago; (o: Lage-Rogn).
súkut	Kandisuffer.
súkut kakortut	Melis.
sioraussat	Buddersuffer.
ernautaussak (v. mamangák) ...	Sirup.
kavfit	Kaffebønner.
kavfit akúnígssait	Cichorie og Løvetand.
tít akisunerit	Grøn The.
tít akikínerit	Congo The.
paormarssuit kernertut	Svedffer.
paormárkat	Korender.
serkulugtut	Rosfiner.
kakortarissat (v. kakortagkat) ..	Mandler.
paormarssuit kakortut (v. kigu- taernarssuit)	Figener.
kasilitsut	Peber.
kumaussat	Rommen.
ermit	Vassejvamp.
iperagssiat	Lampevæger.
kutertitak ..	Harlemmerolie.
sernartok	Eddife.
kakorsaut mangertok	Hvid haard Sæbe.
kakorsaut akitsok	Grøn Sæbe.
errortanut kerátautit	Stivelse.
errortanut tungujorsautit	Stempelblaaf.
perrorsautit	Vog.

tipigigsut	Eau de Lavande.
simigssiat (v. ervngutsip simê)	Propper.
pujortautêrkat marrait	Korte Kridtpiber.
akerdlüssak	Blyant.
kissarssûmut kivdlersautit	Patent-Blyant.
ikuatdlagsautit	Evovl.
imigssaut	Harpij.
nipingnerkut	Piim.
misugtautigssat augpalârtut	Fernambuf.
sungârkit	Gvuulspaan.
misugtautigssat tungujorsiat	Bruunspaan.
misugtautigssat ujarait	Allun.

kalipautinik.

Malervarer.

kalipautit ûliagssât	Terpentin-Olie.
kalipautit panersautigssât	Fernis.
kalipaut kakortok	Blyhvidt.
kalipaut kakortok sanarîgak	Olierevet Blyhvidt.
kalipautigssak kernertok	Rønrog.
„ kajortok	Offerguult.
„ sungârkit	Chromguult.
„ tungujortok	Berlinerblaat.
„ korsok	Spanstgrønt.
„ augpalârtok	Bruunrødt.

akago kalipausiorniarna imorgen skal du male; suna kalipásangmat? hvad skal males? inima kilâ Loftet i min Stue; kingorna ilua tamât senere hele dens Indre; kulâ tungujortumik foroven blaa; atâ kakortumik forneden hvid.

D.

anorâminernik.**Kramvarer.**

tingerdlautigssiak sânek.....	Ravndug.
sâtoralâk kakortok	hvidt Shirting.
tunugssiak	Couleurt Shirting.
sâtoralâk agdlalik	Tryffet „
karsûtilik	Bleget Stout.
karsorneritsok sânek.....	Ubleget „
karsorneritsok ivsunek	Svært „
anorâgssak siligtok	Fiint bredt Bomuldstøi.
akisornup tugdlia	Grovere „ „
tungujortorssuak	Grovere bredt graat Bomuldstøi.
anorâgssat akikinerit (v. nakitigkat)	Moderne Sirts.
siarpâluk akikinek	Bombasfin.
siarpâluk akisunek	Engelsk Merinos.
kâkigsautit	Tørflæder.
kâkigsautit augpalârtut agdlugdilit..	Baseler Tørflæder.
kâkigsautit kernertut sîlikit.....	Sorte Silketørflæder.
ujalugssiat sîlikit.....	Sylfilfe.
agdlagkanut nakitarutigssat.	Documentfilfe.
ujalugssiat kakortut	Bleget bohmsk Traad.
„ karsorneritsut	Ubleget „ „
„ kernertut	Couleurt „ „
„ imusivigdilit	Bomulds Kullægarn.
kaligssat kivdlajait	Guld- og Sølvbaand.
„ ilamingnik agdlagdilit	Blommede Silfvebaand.
„ sîlikit	Silfvebaand.
kilugtût augpalârtut, tungujortut kor- sutdlo	Røde, blaa, grønne uldne Baand.

kilugtút augpatdlaringnerit	Hvørøde uldne Baand.
„ siligtút	Brede „ „
avatigssiat	Uldne og linnede Strømpebaand.
kilerutigssiat kakortút	Hvide Bændler.
„ agdlagdlit	Stribede Bændler.
kardligssiat agdlagdlit	Drillå.
akisigssiat	Dynevaarstøi.

úgtútít pingasút sätoralársísavunga kakortumik, jeg skal have tre Alen hvidt Shirting; tunugssiarsísavunga úgtút átausek jeg skal have een Alen couleurt Shirting; sätoralársiniarpunga agdlalingmik jeg skal have noget tryffet Shirting; úgtút kavseriardlugo? hvormange Alen skal du have? pingajua kitærkuvdlugo halvtredie Alen; ilugdligssarsiniarpunga jeg skal have Tøi til en Skjorte; kanok ítumik? hvilfen Slag? karsorneritsumik sänermik ubleget Stout; úgtútít sisamät kiterkuvdlugo halvfjerde Alen; kardligssarsísavunga jeg skal have Tøi til Buks; ivssunermik af det svære Stout; ánórágssarsísavunga siligtumik maa jeg faae af det brede Bomuldstøi; igalaussartûmik af det tærnede; agdlakarpatdlakaok, avdlamik det er altfor stormønstræt, maa jeg faae et andet Stykke; tássánga písavunga ja lad mig faae af det; uvanga tungujortorssuarmik jeg af det graa Bomuldstøi; úgtút pingasoriardlugo tre Alen; kákigsauti-siniarpunga maa jeg faae et Tørklæde; mákuninga af denne Slag? nággá kúmorssortulingmik nei et ordinært Kjøbenhavn-Bomuldstørklæde; sikilinginut pingasunut ujalugssianik for tre Skilling Traad; kalersísavunga átårssuarmut for tolv Skilling Baand.

E.

merkulingnik mersorigkanigdlo.**Uldengøds og Klædningsstykke.**

kipigssuit merkugdlit	Sengedækkener.
torûjugssuit agdlagdlit	Færøiske Trøier.
torûjuit kakortut	Jydske Trøier.
alersit	Strømper.
ârkaitit	Banter.
tajakutit	Muffetiser.
kungasekutit	Halstørflæder.
ujatsiutit	Seler.
nasat	Huer.
sialugsiutit	Sydvester.
nuerssagagssat	Uldgarn.
merkulualik	Badmæl.
torûjuit mångertut	Klædes Trøier.
aitsut	Veste.
kardlit tungujortut	Klædes Beenflæder.
kardlit tingerdlautigssiat	Ravndugs Beenflæder.
ilupakutit merkugdlit	Uldne Underbuger.
ilugdlerssuit	Uldne Skjorter.
ilugdlit âmukârtut	Stribede linnede Skjorter.

torûjugssuarsiniarpunga agdlalingmik maa jeg faae en færøisk Trøie; kanok akekarpa? hvormeget koster den? napartak kûmorssortok sikilingitdlo tatdlimat een Rigsdaler een Rigsvort og fem Skilling; tåssa sivnere kerkâ âtarssuak agdlagtøk sikilingilo ataûsek der har du Penge tilbage een halv Rigsdaler tolv Skilling en Segskilling og en Gnefskilling; susisanerpunga ja hvad skal jeg nu fjobe; tajakutisinarit fjob et Par Muffetiser; någga nasarsisavunga nei

lad mig faae en Hue; sule sivnekarpát? er der endnu Penge tilhage? kúmorssortok sikilingilo ja en Rígsort og en Gnefte-ílling; tauko kaigínákit lad mig fun faae dem.

F.

savimernit niorkutigssat.**Ísenfram.**

panat	Kaarbeflinger.
arfiutit	Sabelflinger.
sisak	Staal.
okúmersat natárnarsiutit	Hellefiskeangler.
okúmersat angnerit	Havtorstefroge.
sûgagssat nikingasugdlit v. mar- dlungnik akigdlit	Pilejern med dobbelte Taffer.
sûgagssat atautsimik akigdlit . .	Pilejern med enkelt Taffe.
sûgagssat akekángitsut	Pilejern uden Taffe.
tûgssiat	Tuffejern.
isserússat kaumassunik igalâgdlit	Briller med hvide Glâs.
isserússat korsunik igalâgdlit . .	Briller med couleure Glâs.
tikerit	Syringe.
tikerit natâgdlit	Fingerbøller.
merkusivît	Naalehuse.
kúkilisit angisût issigdlit	Store Naale med Glâs- hoveder.
merkutit kuagssugdlit	Glebne Synaale.
merkutit nalingínait	Ordinaire Synaale.
merkutit kuagssuitsut	Engelske Synaale.
kigdlagutit	Stoppenaale.
kúkilisit angnerit	Store Knappenaale.
kúkilisit mingnerit	Smaae Knappenaale.

kaporkutit	Haarnaale.
kasorssartut kangnúsait	Mæssing=Hægter.
kasorssartut savimernit	Jern=Hægter.
ingnerit pûe kangnúsait	Mæssing=Svovlstiftedaafer.
ingnerit pûe kivdlertûssamernit.	Blif=Svovlstiftedaafer.
aumaiuitsox	Fyrsvamp.
kasugtagkat	Fyrstaal.
kumangiutit tugât	Elfenbeens Tættefamme.
kumangiutit nagssuit	Horn=Tættefamme.
igdlâgutit	Frijsker-Ramme.
ulut	Ulmiffer (national grønldff. Kniv).
savît kissungmik ipugdlit	Træskafede Knive.
savît ukussartut angnerit (tuluit)	Store engelske Føldefnive.
savît ukussartut akungnagtut ..	Middel „ „
savît ukussartut mingnerit	Smaae „ „
savît ukussartut nalíngínait ...	Ordinaire Føldefnive.
savît ukussartut saviminínait ..	Jernskafede „
savêrkat	Børnefnive.
savêrkat ukussartut	Børneføldefnive.
savît mángertumik ipugdlit ...	Poffenholtsskafede Brød=
	fnive.
kavdlunait savît ajagssautigdlit.	Bordfnive med Gaffler.
alugssautit (kalutautit)	Spisekeer.
alugssautêrkat	Thekeer.
kiûtít akisornit	Fine engelske Sage.
kiûtít akikinerit	Ordinaire Sage.
sapángat silissat	Elebne Perler.
sapángat manigsut	Ordinaire Perler.
sapángat kâjassut	Guld= og Sølv=Perler.
parnaersautit nivingartartut ang-	
nerit	Store Hængelaase.

parnaersautit nivingartartut ming-

nerit	Smaae Hængelaase.
parnaersautit pisatailo	Ristelaase med Tilbehør.
kiversartut	Ristehængøler.
aserorterivît angnerit	Store Kaffemøller.
aserorterivît akungnagtut	Middel „
aserorterivît mingnerit	Smaae „
sujsatsivît ikátut	Flade Stegepander.
sikagtitsivît (itivkât)	Store dybe „
sikagtitsivît akungnagtut	Middel „
sikagtitsivît mingnerit	Smaae „
sujsatsivêrkat	Smaae flade Jernpander uden Been.
ûnaivfît savît	Støbte fortindede Jern- kjedler.
igat savît	Jerngryder.
igat savît kalipagkat	Glasserede Jerngryder.
ûnaivfît kangnúsait	Runde Messingkjedler.
manigsautit	Strygjern.
makitsivît kangnúsait	Malm=Nøglefræner.
tarrarssûtît nivingartartut	Glasrammede Speile.
tarrarssûtît amussartugdli	Speile med Skuffe under.
tarrarssûtît pûgdli	Speile i Føderal.
agssangmiut nalingínait	Ordinaire Fingerringe.
agssangmiut issigdlit	Fingerringe med Stene.
agssangmiut kavsinik issigdlit	Fingerringe med flere Stene.
iverutit	Drenringe.
matussartut kalipautigdlit	Malede Væf.
matussartut kalipautekángitsut	Umalede Væf.
matussartut niulugdli	Fine Papiiræf.
sunôrsivît pápiarat	Papiir=Snuuðdaaser.
sunôrsivît kivdlertûssamernit	Blifmalede Snuuðdaaser.

sunôrsivît akerdlok mángertok..	Tin=Snuuðdaafer.
akajarüssat ujarkat.	Porcelains=Pibehoveder.
akajarüssat ujarkat nuaersarfigdlit	Porcelains=Pibehoveder med Svampedaaser.
nuaersarfît nagssuit.	Horn=Svampedaaser.
„ akerdlut.	Tin=Svampedaaser.
„ ujarkat.	Porcelains=Svampedaaser.
pujortautit timitait.	Piberør.
kingmivît.	Pibespidsjer.
kingmivît pitsaunerit.	Kjerne=Piðespidsjer.
akajarüssat matue.	Pibehytter.
pujortautip pitûtai.	Pibelidsjer.
pujortautêrkat kitugtugdlit.	Pibetøier.
pínguit.	Pegetøi.
súputaussat angnerit.	Accordier med otte Klapper.
súputaussat mingnerit.	Accordier med fire Klapper.
ássilíssat.	Billeder.
átatit nordlugdlit.	Knapper med Stifter.
„ nordlokángitsút.	Knapper uden Stifter.
„ saornit kakortut.	Hvide Beenknapper.
„ uitdlut.	Perlemørs=Knapper.
„ kangnusait kakortut.	Hvide Metalknapper.
„ „ augpalártut ang- nerit.	Store gule Metalknapper.
„ „ augpalártut ming- nerit.	Smaa gule Metalknapper.
„ „ kútiligkat.	Forgyltde Knapper.
„ akerdlut.	Tin=Knapper.
„ savît.	Jern=Knapper.
ujatsiutit savat amît.	Seler af laferet Læder.
ujatsiutit amersagdlit.	Ordinaire Seler med Læder.
nivingaivfît.	Jern=Hatte=Kroge.

terkíssat	Raffjettfýgger.
akerdlússat ajortut	Blyantþenne.
„ ajúngitsut	Bedre Blyantþenne.
„ sáttut	Flade Blyantþenne.
„ augpalártut	Rødfriðþenne.
agdlagtagkamut agdlautit	Grifler.
agdlautit savít	Ordinaire Staalpenne.
„ „ pitsaunerit	Bedre Staalpenne.
„ timitait	Penne=Skaffer.
agíssat púgdli	Violiner med Rasse.
„ agiutait	Violinbuer.
„ nokartigssait (pisatait) .	Violinstrænge.
nokartigssak katikínek (kataínek)	Qvinter.
katainerup tugdlia	Qvarter.
katitornup tugdlia	Terjer.
katitunek	Basser.
sujanâp nokartigssai	Humlestreng.
akerdlok sâtok	Rullebly.
kívdertússaminek	Blitplader.
pujorfígssiat	Jernplader.
ungerutigssiat (nimígssiat)	Jerntraad.
kikíssat sâttut	Fibâ=Søm.
„ kuagssugártut	Huus=Søm.
„ kangnusat	Messing=Søm.
„ milerkortût	Plathoveder.
„ miligtalígssat	Remagler med Rinker.

okumersarsiniarpunga natárnarsíumik jeg vil fjebe mig en Helleffing; ságagssamígdlo nukingasulingmik og et Pilejern med dobbelte Taffer; tauna ajorpok, káikit kinísaváka det duer ikke, kom lad mig vælge iblandt dem; tiker-silanga natálingmik lad mig faae et Fingerbølle; sikilingi-

mut atautsimut merkutinik for een Skilling Synale; ama ingnerit pûanik kangnusangmik ogsaa et Svovelfstiffefederal; nagssungmik kumangiutisisavunga jeg skal have eu Horn-Tættefam; ulut nungúngigpata písaunga derjom Ulomifferne iffe ere udsolgte, saa lad mig faae en; sule pekarpok der er endnu (o: Ulomiffer).

sánatit.

Bærftoier.

ulimaut tukungassok	en Haandøge.
„ pekingassok	en Bødkerøge.
ulimautit	Huggejern.
káutarissat	Stemmejern.
tuggortût	Raasper.
agiutit	Fîle.
kirdlerutit agssagsorissat	Fritboer.
sakiangmigsarissat augpalártut .	Røde Omflag med Boer.
„ kernertut . . .	Sorte Omflag med Boer.
kapiutit kissugtagdlit manigsautit	Slet=Høvle=Bloffe med tilhørende Jern.
„ „ kagdlilerutit .	Skrub=Høvle=Bloffe med tilhørende Jern.
„ „ agdlapalárutit Riste=Høvle=Bloffe med tilhørende Jern.	
„ savigssáínait manigsautit	Slet=Høvlejern.
„ „ kagdlilerutit .	Skrub=Høvlejern.
„ „ agdlapalárutit	Riste=Høvlejern.
pilagtûtut angnerit (kujákángitsut)	Store Stikfauge.
„ akungnagtut	Middel „
„ mingnerit	Smaae „
„ kissugtakángitsut angnerit	Store Buesaugblade.

pilagtûtît kissugtakángitsut aku- ngnagtut	Middel Buesaugblade.
pilagtûtît kissugtakángitsut ming- nerit	Smaae „
pilagtûtît kissugtakángitsut amit- súnguit	Smale „
sitdlisit	Brynestene.
sokârtautit	Rridtliner.
ûgtûtît	Tommestofke.
uvserisit	Tjærefoste.
marramut masagterutit	Kalkfoste.
kalipâusiutit angnerit	Store Malerpenåler.
„ akungnagtut	Middel „
„ mingnerit	Smaae „
nivautat iluliumassut	Baglaststuffer.
kiliortûtît	Sfibstfravere.
nivautat	Jordspader.
ivssorsiutit	Tørve=Spader.
sitdlat	Jordhaffer.

G.

tupat.

Tobakker.

tupak siligtoke	Hollandst Rulletobak.
tupak amitsok	Engelst Rulletobak.
sukulûgssak	Skraatobak.
tupak amitsuarak	Chatolskraa.
imagssat	Bisfektobak Nr. 1 (al Slag Røgtobak).
imagssapiluit	Bisfektobak Nr. 2.

imagssat kiparigsut	Portorifflo.
imagssat kipissamik pûgdllit ...	Tobak i Krømmerhuse.
sunórsit	Suustobaf.
sikât akikínerit	Ordinaire Sigarar.
sikât akisunerit	Bedre Sigarar.

imagssarsísavunga agfakunik maa jeg faae et halvt Pund Røgtobaf; avingnagit piniákit tag dog et heelt Pund; akikssara amigarpok mine Penge slaae iffe til; sikilingit pingasut sivneraetit du har tre Skilling tilovers; taukua sikânik lad mig faae Sigarar for dem.

H.

titorfingnik, pugutanik, imertarfingnigdlo.

Porcelain, Steen- og Leertøi samt Glas.

titorfit ujarkat	Porcelains-Kopper.
„ agdlagdlit	Steenøis-Kopper med Blomstertegning.
errortorfit	Spølkummer.
kuissartut (tílivít)	Thepotter.
pûgutat íkátut	Talerfener.
púnerusivít	Smørfander.
tarajûsivít	Saltfar.
katsilitsulivít	Peberbøssjer.
imiartorfit marrait	Olfruse.
titorfêrkat	Børne=Thepotter.
kuissartuarkat (tílivêrkat)	Børne=Thepotter.
ermigfit kalekutagdlit	Bandsfæde med Rander.
kûgfit	Kammerpotter.
errortorfit augpalártut	Malede Leerspølkummer.
pûgutat atautsimik tigúmivigdlit	Malede eenorede Leerskaaler.

pûgutat mardlungnik tigûmivigdliit	Malebe toorede Leerstaaler.
pûgutat tigûmivekângitsut	Malebe Leerfæde uden Hænge.
kungmuagtat	Leerfruffer.
marrait igaussat	Leerpander.
imiartorfît kaumassut	Ølglað.
imertarfît (kaujatdlagtorfînguit)	Brændeviinsglað.
vînisorfît	Viinglað.
puiaussat (ermusit)	Boutellier.
igalâgssat	Bindueglað.

I.

kissungnik.**Trævarer.**

igdlerfît pisatagdliit	Handelskister med Beslag og Laað.
nangmigssat umatsiâmut	Ege=Stævnetræer.
sagdliligarssuit mångertut	Ege=Planter.
sagdliligkat pitsaunerit	Handelsbræder.
„ sinarssugigsut	Tiirfskaarne Fyrrebræder.
„ ikiarîgkat	Gjennemfskaarne Dramfs=
	Bræder.
„ akikinerit	Bragbræder.
kuagssugtût pitsaunerit	Nialens Handelslægtter.
papigdliit (kanagssiat)	Granestager.
kuagssugtût	Næretæer.
kainanut pågssiat (pågssat)	Rajafringe.
pautigssat	Rajafaaretræer.
unâgssat	Rajaf=Harpunstoffe.
sâræutigssat	Raftepiletræer.

igdlærfingnik niorkutigssakarpa er her Rister paa Handedelen? igdlærfingsiniarpunga maa jeg faae en Handelskiste; matuersautekarpa er der Nøgle til? tigumivianut kilerusimavok den er bunden ved Handen; atautsimik sagdliligarsilanga maa jeg faae eet Handelsbrædt; ikiarigkamik kajagssarsilanga maa jeg faae et gennemfæaret Brædt til en Kajak; amalo akikinermik ogsaa et Bragbrædt; sisamanik papilisilanga maa jeg faae fire Granestager; sugssatit hvad skal du have dem til? umiavnut atugagssavnik jeg skal bruge dem til min Konebaad; kuagssugtûmik atautsimik piumagaluarpunga jeg vilde gjerne have eet Hæretæ; kanok akekarpas hvormeget koster det? napartak kerkalo akigâ det koster een og en halv Rigsdaler; akigssara amigarpok saa mange Penge har jeg ikke; kingorna ilâ akilisavara fiden skal jeg betale Resten; ap agdlâsavara ja jeg skal skrive det op; pågssamik niorkutigssakângila er her ikke Kajakfringe paa Handedelen? någga pekarpok jo her er; pisisagaluarpunga lad mig faae een.

K.

agdlunaussanik.

Heebflagerarbeide.

kagssugtigitssiat	Bindegarn til Sælbhunde.
„ usserutigdlit . . .	Tjæret Bindegarn.
„ usserutekângitsut	Uttjæret Bindegarn.
kagssutit kimiagssât	Trokker til Garnfangst.
arfærnut aligssat	Hvalfiskeliner.
„ „ sujugssiat	Forgængertliner.
natârarsautit	Hellefiskeline.
aalisautêrkat	Finere Hellefiskeline.

aulisáussuit Torffeline.
 agdlunaussárkat Laregarnstraad (Seglgarn).
 putdlárnerit Hampeblaar.

aulisautigssarsiniarpunga kagssutigssiamik maa jeg faae Bindegarn til en Fiskefnore; úgtút kavseriardlugo hvor mange Pund vil du have? úgtút mardloriardlugo to Pund vil jeg have; aulisautêrakarpa er her finere Helleffeline? någga nungúput nei de ere udfølgte; kisiane Narssame pekarpok men ved Narssaf er der endnu; tákigánga piniarniarit fjøb dig en der; aulisáussuarmigdlúnit piunaguivit eller om du vil have en Torffeline; kainamítdlune siligpatdlákaok nei den er altfor svær i Skjaf; tákigánga piniásavunga jeg vil fjøbe mig en der sydpaa; putdlárnernik pisisavunga jeg skulde have noget Hampeblaar; sugssangnik hvad skal du have det til? autdclaimut atugagssavnik jeg skal bruge det til min Bøsse; kanok agtigissumik hvormeget vil du have? táussumúnga agdlagtúmut lad mig faae for denne Serffilling.

L.

kanónusaliortut sanainik.

Robberfmedarbeide.

únaivfit kanónusait Thee-Robberfjedler.

únaivfisisaunga maa jeg faae en Theefjedel; kanok ítumik hvilken Slags? kanónusamik en Robberfjedel; kanok agtigissumik hvor stor skal den være? akungnagtumik af middelmaadig Størrelse; tauna kanok akekarpa hvad koster den? úgtoratlásavara jeg skal først veie den; úgtornekar-pok úgtútup aipáta kerkanut den veier eet og et halv Pund;

kanorme akekarpa ja hvað foster den saa? akigai napartat mardluk kúmorssortordlo sikilingitdlo pingasut den foster to Rigsdaler een Rigsort og tre Enestefillingen.

M.

kivdlertússat.

Blifflenslagerarbeide.

igat kivdlertússat angnerit Store ordinaire Blifffjedler.

„ „ akungnagtut . Middel „ „

„ „ mingnerit ... Smaae „ „

únaivfit kivdlertut..... Bliftheefjedler.

ingnersisit nagssungnik igalâgdliit Lygter med Hornvinduer.

kutdliit kaumasortagdlit Lamper med Skruendretning.

„ kaumasortakángitsut ... Lamper uden Skruendretning.

tilivít Theedaafer.

agssaligutit Rivejern.

nakartitsivít Durchslag.

ímiartorfit matugdlit..... Kruse med Laag.

N.

akerdluliortut sanainik.

Randestøberarbeide.

alugssautit akerdlut..... Tin=Spisefkeer.

alugssautêrkat Theeskeer af Tin.

alugssautêrkamik písavunga maa jeg faae en lille Skee;
kanok agtigissumik hvílken Slags? mérkat pigssânik en Barneffe.

O.

nalangínait agdlangnermutdlo atugagssat atuagkatdlo.**Diverse Varer, Skrivematerialier samt Bøger.**

ingnerit pápiaramik púgdliit. . . . Frictionshyrtoier i Papiir= omslag.

„ kissungmik „ Frictionshyrtoier i Træ= Skæfer.

kajútat kissuit. Træsleve.

alugssautit kissuit. Træskeer.

ajanguaját Umalede Baffer.

orpigkat sangniutit Feiefoste.

nagdlukátat Spillefort.

pápiarat kakortut (agdlagagssat) Skrivpapiir.

„ kernalugtut Conceptpapiir.

agdlagkanut nipínekut (nakitsisit) Laf til Breve.

agdlautigssat suluit. Pennefjedre.

pilike sanarígak Blæk paa Glasfe.

pilíkgíssat Blæfpulver.

uvdlorsiutit (káumatisiutit) Almanaffer.

agdlagtagarssuit Protocoller.

agdlagtagkat Lommebøger.

iluliarmiut ássinge Billeder fra Grønland.

ingnersiniarpunga tatdlimanik maa jeg faae fem Bund= ter Svovelfstikker; kissungmik púgdliit akisokingmata de i Træskeer ere altfor dyre; alugssautinik kissungnik pisiniar= nek ajorpugut nangminek sanassaravtigik Træskeer kjoebé vi iffe dem snitte vi selv; uitdlutdlánit alugssautigissarpavut eller vi bruge Muslingestaller til Skeer; ajanguajánigdle pu= gutaliortarpugut vi forfærdige os selv jevnligén Træbaffer; kissungnik kanok ítunik af hvílfén Slags Træ gjore I

dem? paormakutdlungnik kanunginigdlúnit enten af Ene-
bærtræ eller af Flydetræ; orpigkat sangniutiginek ajorpavut
suluit atortaravgik vi bruge ingen Feieføste derimod Hjedre-
vinger; ilait sangniainek ajorput nogle feie flet iffe; nag-
dlukátartaraluarpugut iláine engang imellem spille ogsaa vi
Kort; agdlásagama pápiarasiniarpunga moa jeg faae et Arf
Papiir da jeg skal skrive; sumut agdlásagavit. hvorhen skal
du skrive? kekertarssuatsiámút paortokásangmat der skal
gaae Rajafpost til Hifternæsjet; tákavane erkardlekaravit
har du da Slægtninge der? áþ sakiatsiávnút agdlásagama
ja jeg skal skrive til min Svoger; ajornangigpat nipinekuti-
nguit atordlara vil du iffe laane mig dit Stykke Raf; nága
atúsángilat nangminek pisiniarit nei jeg vil iffe, fjøb dig
en Stang; akigssakánginama palasimit atorniásaunga jeg
har iffe noget at fjøbe for, saa gaaer jeg op til Præsten;
ká palase orningniaruk ja gaae du til Præsten; pilikimigdle
pekarpit men har du Blæk? ajokersuissumit atorniartar-
punga jeg pleier at laane hos Catecheten; sulungnigdló ajor-
sángilagut og Pennefjedre have vi nok af; uvdlorstiut kav-
dlunátut naluváka den danske Almanak forstaaer jeg iffe;
ajokersuissivtale nugtertarpai men vor Catechet pleier at
omskrive den for os; agdlagarssuit niuvertuinait atortarpait
det er kun Colonibestyrelse som pleie at bruge Protocoller;
táuko iluliarmiut ássinge pineringilavut de Billeder fra
Grønland kunne vi iffe lide; sórdlo kalátldlit mitautigalugit
det er som ville de spotte Grønlanderne.

P.

nápajat suliait atugaitdlo.

Bodferarbeide og Materialier.

nápartat angisuatsiat	Egeanfere.
„ akungnagtut	Halve Anfere.
nápartârkat	Qvart Anfere.
nápartarssuit (igfit pûe)	Paß=Fæde.
nápartat kissungnik sorkartagdlit	Paß=Tønder.
nápartagssat	Staver.
natågssat	Bundsthyffer.
sorkartagssat savît	Jern-Splitter.
„ kissuit (tigpigssat)	Splitter af Træ.
nápartat simigssait	Spundse.
simigsiak	Spundebug.
agdlaut kakortok	Kridt.
nápartanut uvsigssautigssat	Sfjølþ.

tamáko nápajap pí atúngilavut diðse Bodferneð Sager
bruge vi iffe noget af; tigpigssat kisísa atortarpavut Træ=
splitterne alene benytte vi; sumut atortarpisigik hvad bruge
J dem til? kainamut tigpigissarpavut vi bruge dem til
Trømmer i Kajaffen; tigpigssarsiniarpunga arfinilingnik maa
jeg faae sex Stykker Træsplitter; ajornángigpat nápajamit
agdlautínguamik písagaluarpunga tør jeg ogsaa faae lidt
Kridt hos Bodferen; sugssangnik hvad skal du med det?
kaivnavnut uvsigssautigssavnik til at fitte min Kajaf med;
tunisavâtit orningniaruk han vil nok give dig lidt; naar du
gaaer ned til ham.

Q.

aumarssuit nalinginaitdlo.**Kul og diverse Materialier.**

aumarssuit	Steenful.
sagfiortut aumarssuagssait	Smedeful.
uvserut akitsok	Tjære.
„ tipigtøk	Steenfulstjære.
„ mængertok	Beeg.
putdlårnerit uvsigsautigssat	Bærf.
erfalassugsiak	Flagbug.
tingerdlautigssiak	Seilbug.
tingerdlautikok	Gammelt Seilbug.
ungalitsat	Betræfpapiir.
igalássanut uvsigsaut	Rit.

aumarssuarsiniarpunga jeg vilde gjerne have noget Steenful; kassarssûtekaravit har du da en Raffelovn? kassarssûtekångikaluarpunga igáinarmut atortaravkit jeg har rigtig nok ingen Raffelovn, men bruger det paa Skorstenen; kanok amerdlatigissunik hvormeget skal du have? ûgtüssûp kekannut en halv Tønde; kaliavtinut uvserutigssavnik piumagaluarpunga jeg vilde gjerne have noget Tjære til vort Huustag; igdlorssuit uvsererêrpata sivneranik piumârputit naar de danske Huse ere tjærede, kan du faae af hvad der bliver tilovers; uvserisinigdlo atorumârpunga maa jeg ogsaa laane Tjærefosten; akago umiatsiak putdlårnermik uvsigsariuk imorgen skal du med Bærf udbedre Baaden; uvserumigdlo mængertumik tanitdlugo og smøre den med Beeg ovenpaa.

R.

agdlagtitat (agdlagtitsisit).**Commissionsgods.**

pekingassunguit kapûssatdlo	Kringler og Iwebaffer.
ivgutêrkat mingnerit	Fine Krydder-Rex.
pekingassorssuit	Kommenskringler.
sarugdligit tarajortigkat panertut ...	Klipfisk.
kavdlunât anmagssait (kapigsigdlit)	Spegefild (Anchiovis).
imugssuak	Ost.
mitdluarterissat ivsere	Citronsaft.
akungnigssat	Rødder og Grønt.
uanitsut	Rødløg.
kúngulerssuit	Hvidkaal.
kúngulerssuit avgorigkat	Suurkaal.
nautsíaussat	Kartofler.

kapûssanik agdlagtitsisagaluarpunga jeg vilde gjerne have forskrevet nogle Iwebaffer; kanok amerdlatigissunik hvormange skal du have; asukiaak ûgtût arfinek pingasoriardlugulûnit ja jeg veed ikke rigtigt maaſte otte Pund; pekingassorssuarnik âma písavunga jeg vilde ogsaa have Kommenêkringler; âma taima amerdlatigissunik ligesaa mange af dem? sök tamákunínga agdlagtitsisavit men hvorfor vil du dog lade forſkrive ſaadanne Ting? akisuvatdlâkalutigdlo nungujakaut de ere jo meget for dyre og ſtrag fortærede; mêrkat pivdlugit agdlagtitsissarpunga det er for Børneneê Skyld at jeg lader ſkrive derefter; uvanga imugssuarsiniarpunga jeg vil have Ost forskreven; kanok akilingmik akisunermik til hvilken Priis, af den dyre? någga akikínermik nei af den billigere.

S.

agdlagtitat agdlagtitsissut arke taivdlugit.**Commissionsgods til navngivne Requirerter.**

kaujatdlak (kissátdlek, silaká-	
ngitsok)	Kornbrændeviin.
kaujatdlak augpalártok	Frans Brændeviin (Conjac,
	Rom).
víne augpalártok	Rød=Viin.
víne kaumassok	Hvid=Viin.
arnat imigagssát	Mied.

imakarnere.

Indholdsfortegnelse.

	Pag.
kajartornermik piniarner-	
migdlo	om Kajakfart og Forherv. . . 21
angalanermik	om Reiser 27
anorinik silamigdlo	om Bind og Veier 30
umiarssuarnik umiatsiai-	
nigdlo	om Skibe og Baade 33
ukiup avdlångortarnerinik	
uvdluinigdlo	om Aarstiderne og Dagene . . 35
inûp timânik	om det menneskelige Legeme . . 39
inûp atatisagssainik	om et Menneskes Klædnings-
	stykker 42
nâpautinik	om Sygdomme 45
nerisagssainik	om Levnetsmidler 50
ûmassunik	om Dyrene 54
tingmîssainik	om Fuglene 56
aulisagkanik	om Fiskene 58
agfagssaussainik kugdlugi-	
ssainigdlo	om Insecter og Orme 59
orpingnik, pârmanik nau-	
ssuinigdlo	om Træer, Frugter og Blomster 60
ujarkanik	om Stene (Mineralriget) 62
niorkutigssat akît	General-Taxten (o: Handels-
	varernes Priis) 66